

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogiky

ŠKOLNÍ DRUŽINA POHLEDEM DĚTÍ A RODIČŮ

After-school childcare in children and parents eyes

Bakalářská práce

ANDREA STEJSKALOVÁ

Vychovatelství

Kombinované studium

Vedoucí práce: PhDr. Daniela Lautnerová

PRAHA 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením PhDr. Daniely Lautnerové za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne:

---

vlastnoruční podpis

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování PhDr. Daniele Lautnerové za trpělivost při vedení mé bakalářské práce a cenné rady, které mi ochotně poskytovala při jejím postupném vytváření. Dále děkuji všem osloveným rodičům i dětem za vstřícnost a pomoc při získávání potřebných informací a podkladů.

Anotace

Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části. Cílem teoretické části je popsat a utřídit informace vycházející z tématu práce. Popisuje volný čas, charakterizuje pedagogiku volného času, předkládá přehled subjektů pracujících s dětmi a mládeží, samostatná kapitola je věnována školní družině, její funkci a poslání, legislativě a dokumentaci. Teoretickou část uzavírá kapitola o vývoji dítěte mladšího školního věku a osobnost vychovatele. Praktická část se zabývá výzkumným šetřením mezi dětmi a jejich rodiči, zachycuje proces vnímání a hodnocení konkrétní školní družiny a potvrzuje či vyvrací stanovené hypotézy. V rámci metodologie jsou použity dotazníky a strukturované rozhovory.

Klíčová slova

volný čas, zájmové vzdělávání, školní družina, volnočasová zařízení

Annotation

The bachelor work consists of two parts – theory and application. The theoretic part describes and sorts information coming out from subject of work. It describes leisure time, free time pedagogy, gives overview of subjects working with children and the young. Individual chapter applies to after-school childcare – especially to its function, legislative and documentation. Theoretic part is finished with chapter about evolution of younger school-aged children and also about personality of free time pedagogue. The practical application part focuses on research on children and their parents. It describes the process of perception and evaluation of particular after-school childcare and confirms or invalidates hypothesis set. The methodology uses questionnaires and structured dialogues.

Keywords

leisure time, special – interest education, after-school childcare, free time institution

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb

Obsah

ÚVOD.....	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Volný čas	9
1.1 Pojem volný čas	9
1.2 Pedagogika volného času	9
1.2.1 Požadavky na realizaci výchovy ve volném čase	10
2 Subjekty pracující s dětmi a mládeží	11
2.1 Školská zařízení pro zájmové vzdělávání	11
2.1.1 Střediska volného času.....	11
2.1.2 Školní kluby.....	13
2.1.3 Školní družiny.....	13
2.2 Školská výchovná a ubytovací zařízení	13
2.2.1 Domovy mládeže	14
2.2.2 Internáty	14
2.3 Školská zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu	14
3 Školní družina	15
3.1 Historie.....	15
3.2 Cíle výchovy	17
3.3 Funkce školní družiny	18
3.4 Prostředí, prostory a materiální vybavení	19
3.5 Činnosti ve školní družině.....	20
3.6 Legislativa a povinná dokumentace	21
4 Vývoj dítěte v mladším školním věku	23
5 Osobnost vychovatele	24
5.1 Požadované osobnostní charakteristiky vychovatele	24
5.2 Vztahy mezi vychovateli a dětmi	24
5.3 Vzdělanostní předpoklady a odborná kvalifikace	25
PRAKTICKÁ ČÁST	27
6 Výzkumné šetření	27
6.1 Cíle výzkumného šetření.....	27

6.2	Výzkumné otázky.....	28
6.3	Metody šetření.....	29
6.4	Soubor respondentů.....	30
6.5	Průběh výzkumu.....	30
7	Výsledky analýzy dat z dotazníku pro rodiče	32
7.1	Soubor respondentů.....	32
7.1.1	Dotazníkové položky	32
7.2	Shrnutí výsledků analýzy dat z dotazníků pro rodiče	49
8	Výsledky analýzy dat z dotazníků a z rozhovorů s dětmi.....	51
8.1	Soubor respondentů.....	51
8.1.1	Dotazníkové položky	51
8.2	Shrnutí výsledků analýzy dat z dotazníků a z rozhovorů s dětmi	66
9	Celkové shrnutí výzkumného šetření.....	68
	ZÁVĚR	69
	SEZNAM ODBORNÉ A POUŽITÉ LITERATURY	71
	SEZNAM PŘÍLOH.....	73
	Příloha č. 1 - Dotazník pro rodiče	74
	Příloha č. 2 - Dotazník pro děti	77
	Příloha č. 3 - Otázky k rozhovoru s dětmi	80
	Příloha č. 4 – Žádost o souhlas	81

ÚVOD

Mé první setkání se školní družinou bylo až v dospělosti. Jako dítě jsem do ní nechodila, jen si vybavuji, jak několik mých spolužáků vždy po vyučování přecházelo do vedlejší budovy.

Po mateřské dovolené jsem dostala nabídku pracovat jako vychovatelka ve škole, kam chodili moji synové, a kde jsem jezdila s dětmi jako zdravotnice na školy v přírodě. Bez rozmyšlení jsem ji přijala, a až později mi došlo, že vlastně vůbec nevím, co tato práce obnáší. Zakoupila jsem si pár odborných knih, abych alespoň trochu nahlédla do problematiky. Nastoupila jsem nezatížená svou dobrou či špatnou zkušeností z dětství a svou novou pozici jsem pojala jako výzvu, zda se mi podaří být nápaditá a aktivní, aby se děti nenudily, aby se něco naučily, zda mám pro tuto práci předpoklady a dostatek pedagogických schopností, abych na děti dokázala výchovně působit. Svě původní vzdělání jsem si ještě doplnila studiem DPS vychovatelství na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze pro získání kvalifikace.

Dnes mám za sebou 12 let strávených mezi dětmi, mé nadšení nepolevuje a je motivem pro volbu tématu mé bakalářské práce. Je složena z teoretické a praktické části. Cílem teoretické části je popsat a utřídit informace vycházející z tématu práce, popisuje volný čas, přibližuje pedagogiku volného času a specifikuje požadavky na realizaci výchovy ve volném čase, předkládá přehled subjektů pracujících s dětmi a mládeží. Samostatná kapitola je věnována školní družině, její funkci, cílům a poslání, legislativě a povinné dokumentaci. Další kapitoly teoretické části se zabývají stručnou charakteristikou dítěte mladšího školního věku, tedy cílovou skupinou školní družiny, a osobností vychovatele ve školní družině.

Praktická část je věnována výzkumnému šetření. Hlavním cílem této části práce bylo zjistit pohled rodičů a dětí na instituci školní družiny, a potvrdit či vyvrátit mé vlastní hypotézy:

1. pro rodiče má školní družina jen funkci sociální, zabezpečuje bezpečí a dohled v době jejich zaměstnání

2. rodiče nejsou informováni o činnostech školní družiny dostatečně a vzájemná komunikace vychovatelek a rodičů je na nízké úrovni
3. celkově není školní družina hodnocena příliš pozitivně

Potřebná data jsem získala dotazníkovým šetřením a rozhovory s dětmi a rodiči ve vybrané školní družině při základní škole Jakutská v Praze 10. Zajímalo mě, jak děti i rodiče hodnotí školní družinu nejen jako celek, ale i její činnosti, prostředí, vybavení, osobnost vychovatelek, vzájemnou komunikaci a informovanost a zda plní družina svou funkci v systému školního vzdělávání. Cílem dotazníkového šetření mezi rodiči bylo zjistit, jaký měli v dětství vztah ke školní družině, jaký má význam pro ně a jejich děti, zda a nakolik jsou spokojeni se školní družinou jako celkem, s materiálním vybavením, s působením vychovatelek. Též mě zajímalo, jak jsou informováni vychovatelkami nejen o nabídce aktivit školní družiny, ale i o chování a činnostech jejich dětí a jaký je převažující způsob komunikace mezi nimi. U dětí jsem zvolila formu dotazníků a strukturovaných rozhovorů, mým cílem bylo zjistit, co by děti nejraději dělaly po vyučování, objasnit, kdo rozhoduje o jejich docházce do školní družiny, a zda se do ní těší. Též mě zajímalo, jaké jsou jejich oblíbené a neoblíbené činnosti ve školní družině, jaký má družina vliv na utváření kamarádských vztahů, mapovala jsem, jak vnímají práci vychovatelek, a zjišťovala jsem, zda rodiče dostatečně informují o svých činnostech ve školní družině a jejím odpoledním programu. Chtěla bych, aby mé poznatky z tohoto šetření byly přínosné nejen pro mou práci s dětmi, ale i v práci na mně samotné a věřím, že jimi obohatím nejen sebe, ale i vychovatelky z vybrané školní družiny a vedení Základní školy Jakutská v Praze 10.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Volný čas

V této kapitole je popsán volný čas jako pojem, stručně přiblížena pedagogika volného času a požadavky na realizaci výchovy ve volném čase.

1.1 Pojem volný čas

Volný čas je částí našeho života mimo čas pracovní, nevykonáváme činnost pod tlakem závazků, je to doba, kterou máme k dispozici pro sebeutvářející a sebeurčující činnosti. Můžeme ho spotřebovat, spořit nebo promrhat. Realizujeme ho různými způsoby, ať už vyprazdňujeme nicneděláním nebo naopak naplňujeme hodnotnou činností. Funkce a možnosti volného času vymezuje H. W. Opaschowski

- *rekreace – zotavení, uvolnění*
- *kompensace – odstraňování zklamání a frustrací*
- *výchova a další vzdělávání – učení o svobodě a ve svobodě*
- *komunikace – sociální kontakty a partnerství*
- *kontemplace – hledání smyslu života a jeho duchovní výstavby*
- *participace – angažování se na vývoji společnosti*
- *integrace – stabilizace života rodiny a vrůstání do společenských organismů*
- *enkulturace – kulturní rozvoj sebe sama, kreativita v umění, sportu, dalších činnostech (Hájek, 2003 str. 12)*

1.2 Pedagogika volného času

Posláním pedagogiky volného času je „*analyzovat dosavadní vývoj oblastí výchovy ve volném čase, prostřednictvím volného času a k volnému času, vnášet do nich nové podněty a iniciativy a harmonizovat jejich řešení, děti a mladé lidi uschopňovat k tomu, aby se za pomoci dospělých (rodičů, vychovatelů, animátorů) a později i samostatně učili vhodné aktivity i realizační způsoby správně volit a zvládat tak, aby byly ve prospěch rozvoje jich samých, jejich sociálního okolí, společnosti, přírody.* (Hofbauer, 2004 str. 18)

Pedagogika volného času je jedním z podoborů pedagogiky, je to věda o výchově ve volném čase, její teorie. Při práci s dětmi a mládeží školního věku se

někdy používá označení výchova mimo vyučování, oproti tomu výchova ve volném čase zahrnuje nejen výchovu dětí a mládeže, ale i dospělých včetně seniorů. Je to mladá věda, na významu nabývá až od druhé poloviny 20. století.

Výchova mimo vyučování je vymezena čtyřmi znaky:

- probíhá mimo povinné vyučování
- probíhá převážně ve volném čase
- probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny
- je institucionálně zajištěna (Hofbauer, 2004)

Vymezení cílů, obsahu a metod forem výchovy ve volném čase vychází z obecně platných pedagogických a psychologických poznatků, vymezení cílů má prioritní význam. Lze je konkretizovat z hlediska zařízení, podle působení na určitou složku osobnosti, podle složek výchovy, nebo na základě dané struktury činností v zařízení (např. ve školní družině činnosti odpočinkové, rekreační, zájmové, příprava na vyučování apod.). Při sestavování obsahu výchovy má pedagog značnou volnost a tím i velkou zodpovědnost, na stanovení obsahu mají participovat i vychovávaní jedinci. V oblasti metod a forem práce se zdůrazňují specifické požadavky výchovy ve volném čase.

1.2.1 Požadavky na realizaci výchovy ve volném čase

Pro úspěšné pedagogické působení jsou vytyčovány rozmanité požadavky a jejich plnění do určité míry zaručuje účinnost výchovy. J. A. Komenský formuloval požadavek postupu od blízkého ke vzdálenému, od jednotlivého k obecnému, od známého k neznámému, ty platí stále, i když vyjádřeny jsou odlišně.

Pro nejobecnější požadavky se užívá označení principy – např. demokratičnosti, humanity, spojení teorie s praxí. Požadavky konkrétnějšího rázu označujeme jako pedagogické zásady, zejména zásady názornosti, cílevědomosti, soustavnosti, přiměřenosti, aktivity, trvalosti a vyzdvihování kladných rysů osobnosti. Z charakteru výchovy ve volném čase vyplývají další specifické požadavky, podle kterých lze posuzovat kvalitu výchovného působení. Mezi ně patří požadavek pedagogického ovlivňování volného času, kdy pedagog ovlivňuje naplňování volného času nabídkou prostředí, činností, pomůcek, hraček, ale i motivací a vlastní aktivitou v některé

zájmové činnosti. Specifický požadavek jednoty a specifčnosti vyučování a výchovy mimo vyučování vymezuje společné plnění cíle, a to rozvoj osobnosti. Obsahuje i požadavek spolupráce pedagogů a předpokládá možnost kompenzace těchto dvou oblastí výchovy. Mezi další požadavky řadíme požadavek dobrovolnosti, aktivity, seberealizace, pestrosti a přitažlivosti, požadavek zajímavosti a zájmovosti, citlivosti a citovosti, orientace na sociální kontakt, nově navíc požadavek efektivity, kvality a evaluace, kdy se pedagog a zařízení musí pravidelně zamýšlet, zda se jim daří dosahovat svých cílů a zda jsou schopni prokázat výsledky své činnosti a využívání zdrojů i navenek. (Hájek, a další, 2011)

2 Subjekty pracující s dětmi a mládeží

Volný čas je dobou dobrovolné a svobodné volby činností. Protože děti mají málo životních zkušeností, je žádoucí jejich volný čas pedagogicky citlivě a nenásilně ovlivňovat. Hlavními činiteli ovlivňujícími volný čas dětí a mládeže jsou rodiče, učitelé a vychovatelé, značný je i vliv vrstevníků. Děti tráví svůj volný čas v různých prostředích – doma, ve škole, školských zařízeních, na veřejných prostranstvích. Je žádoucí promyšleně ovlivňovat i volbu prostředí, kde se dítě po vyučování pohybuje. (Hájek, 2003)

V této kapitole jsou stručně charakterizována školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská výchovná a ubytovací zařízení a školská zařízení pro ústavní výchovu.

2.1 Školská zařízení pro zájmové vzdělávání

Střediska volného času jsou zpravidla právní subjekty. Domy dětí a mládeže jsou zařízení se širokou zájmovou působností, a pokud se zabývají jen jednou zájmovou činností, nazýváme je stanice zájmových činností. Dále mezi školská zařízení pro zájmové vzdělávání řadíme školní družiny a školní kluby.

2.1.1 Střediska volného času

Střediska volného času jsou zpravidla právní subjekty. Jejich síť nabývala na významu ve druhé polovině 20. století (původně domy pionýrů a mládeže). Jako první vzniklo v roce 1949 v Brně - Lužánkách, podle školského zákona z roku 1960 se

střediska volného času (domy dětí a mládeže) stala součástí vzdělávací soustavy. V roce 1996 bylo v České republice 282, v roce 2003 celkem 291 těchto zařízení.

Střediska volného času jsou školskými zařízeními, jejich posláním je motivovat, podporovat a vést děti, žáky, studenty, mládež, ale i dospělé k rozvoji osobnosti, k získávání a rozvoji klíčových a odborných kompetencí, zejména smysluplnému využívání volného času, a to širokou nabídkou činností v bezpečném prostředí, s profesionálním týmem pedagogů. Činnost středisek volného času se uskutečňuje ve více oblastech zájmového vzdělávání nebo se zaměřuje na konkrétní oblast zájmového vzdělávání.

Střediska volného času poskytují metodickou, odbornou, popřípadě materiální pomoc účastníkům zájmového vzdělávání, případně školám a školským zařízením. Střediska zpravidla vykonávají činnost po celý školní rok, a to i ve dnech, kdy neprobíhá školní vyučování.

Střediska nabízejí aktivní využití volného času všem věkovým skupinám dětí a mládeže a organizovala činnosti i pro dospělé či seniory. Organizují pravidelné zájmové útvary pro stálou skupinu účastníků (tzv. kroužky), podílejí se na organizaci soutěží a přehlídek dětí a žáků, a dále organizují otevřené dlouhodobé i jednorázové aktivity, kurzy a jiné vzdělávací akce, tábory, spontánní aktivity, otevřené kluby, výukové programy pro školy navazující na průřezová témata školních vzdělávacích programů, adaptační programy v rámci prevence sociálně patologických jevů a řadu dalších činností. Věnují se často i komunitnímu plánování, participaci, prevenci, vzdělávání pedagogů atd. Většina středisek volného času se stala přirozeným centrem společenského života v obci. Zapojují se do různých regionálních, krajských, republikových i evropských projektů, organizují výměnné a zahraniční pobyty, a rovněž stáží pracovníků.

Ve školním roce 2011/12 dosáhla střediska volného času počtu 302. Jejich činnost v daném roce zabezpečovalo 14,0 tis. pedagogických pracovníků, z nichž více než 86 % bylo externích. Zájmové útvary měly v roce 2011/12 celkem 254,8 tis. účastníků, tj. o 793 více než v předešlém roce. (web MŠMT)

2.1.2 Školní kluby

Školní kluby podobně jsou školská zařízení pro zájmové vzdělávání a poskytují zájmové vzdělávání žákům jedné nebo několika škol podle vlastního školního vzdělávacího programu, vycházejíce ze zájmů a potřeb jednotlivých žáků. Od školní družiny se klub liší především starším věkem účastníků a odlišnými formami činností. Činnost školních klubů je totiž určena přednostně žákům druhého stupně základní školy, žákům nižšího stupně šestiletého nebo osmiletého gymnázia a odpovídajícím ročníkům osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře. Účastníkem může být i žák prvního stupně základní školy, který není přijat k pravidelné denní docházce do družiny.

Ve školním roce 2011/12 existovalo 523 školních klubů, které navštěvovalo 42,9 tis. žáků. (web MŠMT)

2.1.3 Školní družiny

Školní družiny zpravidla existují v ZŠ, nebo mohou být zřízeny jako samostatná zařízení a sloužit žákům jedné či více škol. Školní družina je určena přednostně žákům prvního stupně základního vzdělávání, dělí se na oddělení, která se naplňují do počtu 30 žáků.

Ve školním roce 2011/12 bylo v České republice 3 968 školních družin. Počet žáků zapsaných ve školních družinách v souladu se zlepšující se demografickou situací na prvním stupni základní roste. Ve školním roce 2011/12 navštěvovalo školní družiny 258,4 tis. žáků, tj. o 13,6 % více než ve školním roce 2007/08. Podíl žáků ve školních družinách vztažený k počtu žáků 1. stupně meziročně roste a v posledních čtyřech letech překračuje hranici 50 %, 54,5 % v roce 2011/12. (web MŠMT)

Protože tématem mé bakalářské práce je především školní družina, budu se její problematikou zabývat podrobněji. Zaměřím se na její cíle, poslání, podmínky její činnosti, dokumentaci i právní předpisy.

2.2 Školská výchovná a ubytovací zařízení

Tato zařízení zajišťují žákům a studentům nejen vzdělávání, ale i sportovní a další zájmové činnosti mimo vyučování, celodenní výchovu, stravování a ubytování. Radíme mezi ně domovy mládeže, školy v přírodě a internáty. (Hájek, a další, 2011)

2.2.1 Domovy mládeže

Domov mládeže je zařízení zabezpečující žákům středních škol a studentům vyšších odborných škol ubytování, stravování a kvalifikované výchovné působení.

2.2.2 Internáty

Internáty jsou určeny pro žáky a děti se zdravotním postižením, navazují na činnost pro ně zřízených škol.

2.3 Školská zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu

Mezi tato zařízení řadíme diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy.

„Ústavní výchova je nařizována soudem, pokud rodina neplní své funkce a vývoj dítěte je ohrožen. Ochranná výchova je soudem ukládána pro závažné poruchy chování. Předběžné opatření působí okamžitě, pokud se dítě ocitne bez náležité péče nebo je vážně ohroženo.“ (Hájek, a další, 2011 str. 151)

Mezi další výrazné subjekty pracující s dětmi a mládeží patří organizace dětí a mládeže a občanská sdružení, která se jim věnují (Junák, Pionýr, Duha, Sokol, tělovýchovné organizace, zájmová sdružení), dále nestátní neziskové organizace a nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, která mají *„sociální poslání a jsou určena klientům v obtížné životní situaci...jsou ohroženi sociálně patologickými jevy...nebo mají vyhraněný životní styl neakceptovatelný většinovou společností.“* (Hájek, a další, 2011 str. 153)

3 Školní družina

Ústředním tématem této bakalářské práce je školní družina, proto je jí věnována samostatná kapitola přibližující její historii, cíle, funkce, podmínky její činnosti, legislativu i povinnou dokumentaci.

„Školní družiny jsou zařízení, které má v naší republice dlouholetou tradici a plní významnou úlohu pro žáky 1. stupně základního vzdělávání, ... děti mladšího školního věku se zde seznamují s možnou škálou zájmových aktivit, jejich obsahem a formami. Nabídkou různých činností aktivizují děti, prohlubují jejich školní znalosti, rozvíjejí jejich osobnost, zdokonalují jejich kompetence. Své poslání mají i v rovině sociální.“ (Hájek, 2011 str. 7)

Co se týká dokumentů, metodických příruček či dokumentů, zůstávají školní družiny oproti vyučování stále na pokraji zájmu. Mezi ostatními zařízeními pro volný čas je přitom nejčtenější, zaměstnává nejvíce vychovatelů a jejími odděleními projde nejvíce dětí. Tvoří pro děti přechod mezi vyučováním a pobytem doma. Z pohledu části rodičů plní jen funkci sociální, dětem ale zabezpečují odpočinek, rekreaci i zájmové činnosti.

3.1 Historie

Výchova mimo vyučování dětí má u nás dlouholetou tradici, i když neměla vždy institucionální charakter. Děti z dobře situovaných rodin měly péči soukromých učitelů, kteří u nich rozvíjeli zpěv, tanec, ruční práce, sport, cizí jazyky i společenské chování, v chudších rodinách se děti od útlého věku podílely s rodiči na pracovních povinnostech, nebo péči o děti přebírali starší sourozenci či prarodiče.

Již od 18. století se vlastenečtí učitelé věnovali ve svém volném čase výchově dětí po vyučování. Zaměřovali se na oblasti opomíjené ve školských dokumentech, tj. na hudební výchovu, přírodní vědy, zeměpis, dějepis či zdravotní vědu. (Hájek, 2011)

Se zavedením povinné školní docházky v roce 1774 se péče o děti po vyučování, kdy byli rodiče v práci, objevila jako výchovný i sociální problém. *„Zpočátku tato péče vycházela z dobročinnosti různých spolků a charitativní činnosti. Spolky se zaměřovaly na zajištění oděvu, obuvi a jídla pro chudé děti, poskytovaly útočiště při nepříznivém*

počasí, příležitostně organizovaly i zábavné a vzdělávací akce nebo prázdninové pobyty.“ (Hájek, 2011 str. 20)

Vojtěch Náprstek v roce 1864 založil nejstarší a nejznámější spolek Americký klub českých dam, svůj podíl na výchově dětí mimo vyučování měl též Sokol, Orel, Dělnické tělovýchovné jednoty, Junák, Skauti práce, křesťansky zaměřené mezinárodní organizace YMCA a YWCA. Koncem 19. století se objevují snahy o instituce pečující zejména o chudé děti školou povinné. Pražská obec zřídila roku 1885 v Praze na Vyšehradě první útulek určený dětem, o které se nemohli starat rodiče nemocní nebo pracovně zaneprázdnění, postupně vznikaly útulky v dalších obcích. Jejich funkce byla především sociální, tj. dohled nad dětmi a zajištění jejich bezpečnosti. Svůj podíl měly i na výchově dětí, kromě plnění školních povinností se s dětmi vedly různé rekreační i zájmové činnosti. *„Zvláštní důraz byl kladen na pracovní výchovu, utváření pracovních dovedností včetně sebeobsluhy i poznávání různých povolání.*“ (Hájek, 2011 str. 20)

Od roku 1931 se začal užívat termín družiny – družiny pro školní mládež, později družiny mládeže. Začal být kladen důraz na výchovnou stránku oproti sociálně charitativní, na souvislost volného času se školní výukou. Družiny ale nebyly součástí škol, nýbrž mimoškolní instituce, jejich zřizování záleželo na rozhodnutí představitelů měst, tudíž svým malým počtem nemohly ovlivnit dětskou populaci ve větším rozsahu.

Podle Pávkové došlo k nárůstu družin po roce 1945, kdy zaměstnanost žen, společenské změny a zdůrazňování až přeceňování významu kolektivní výchovy vedlo k soustředění velké pozornosti k institucionálnímu zajištění výchovy. Od roku 1948 se na základě školského zákona staly družiny mládeže součástí škol, dochází ke sbližování škol a družin a nejvýznamnější součástí obsahu výchovy tvoří příprava na vyučování. V 50. letech byla v prováděcích předpisech a směrnicích zdůrazněna *„výchovná funkce družin, volnočasový charakter činností, rozvoj zájmů dětí a péče o jejich zdraví. Družina neměla být pokračování vyučování.*“ (Hájek, 2011 str. 21)

Školský zákon z roku 1960 ustanovil školní družiny pro děti mladšího školního věku, o děti 6. - 9. ročníku pečovaly školní kluby. Byly ustanoveny i školy s celodenní výchovnou péčí, o kterých byly vedeny bouřlivé diskuze a ve 2. polovině 60. let byly

zrušeny. Další školské zákony a dokumenty MŠMT ze 70., 80. a 90. let nepřinesly výraznější koncepční změny, pouze příslušné směrnice a vyhlášky stále více zdůrazňovaly specifický charakter výchovy probíhající ve družinách. (Hájek, 2011)

V současné době se činnost školních družin a klubů řídí vyhláškou MŠMT ČR č. 74 / 2005 Sb., o zájmovém vzdělávání.

3.2 Cíle výchovy

Školní družina má nabízet podnětné, obsahově bohaté a zajímavé činnosti, ve vhodném prostředí, kde by se děti měly přirozeně projevovat, zaměstnávat, ale i se bavit. Má poskytnout bezpečné prostředí z fyzického, sociálního i emocionálního hlediska.

Při stanovování cílů výchovy vycházíme z obecných cílů dle školského zákona v § 2 odst. 2:

- a. rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života*
- b. získání všeobecného vzdělání nebo všeobecného a odborného vzdělání*
- c. pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost*
- d. pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti*
- e. utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého*
- f. poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku*
- g. získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví*

Základní cíle vzdělávání ve školní družině doplňujeme specifikou školní družiny:

- h. vychovávat k smysluplnému využívání volného času a vybavovat žáky dostatkem námětů pro naplňování volného času.*

Pro naplňování těchto cílů je vymezena činnost školní družiny ve vyhlášce č. 74 / 2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, §8. Z těchto cílů též odvozujeme kompetence, které mají žáci získávat. (Hájek, 2011 str. 11)

Mezi posilované a rozvíjené kompetence řadíme:

1. kompetence k učení
2. kompetence k řešení problémů
3. kompetence komunikativní
4. kompetence sociální a personální
5. kompetence občanské
6. kompetence pracovní
7. *„kompetence k naplnění volného času, což je určité specifikum pro zájmové vzdělávání:*
  - *rozvíjí schopnost aktivního využívání volného času*
  - *vybírá přiměřené aktivity ke kompenzaci stresu*
  - *vytváří návyky pro udržení zdravého životního stylu*
  - *rozvíjí zájmy a záliby*
  - *rozvíjí nadání*
  - *umí vhodně relaxovat*
  - *umí říci „ne“ na nevhodné aktivity“ (Holeyšovská, 2009 str. 14)*

Klíčové kompetence jsou v činnosti školní družiny zaměřeny především na výchovu.

3.3 Funkce školní družiny

Školní družina (dále jen ŠD) by měla plnit funkci vzdělávací, sociální, relaxační, regenerační, kompenzační i výchovnou. Většina rodičů přihlašuje své dítě do ŠD především ze sociálních důvodů, aby byla zajištěna jeho bezpečnost a dohled po vyučování, jejich prvotním požadavkem je naplnění volného času jejich dětí.

„Školní družina slouží výchově, vzdělávání a rekreaci žáků. Svou funkci naplňuje činnostmi odpočinkovými (klidové, rekreační a zájmové aktivity) a přípravou

na vyučování. Mezi činnostmi nelze vést obsahově přesnou hranici.“ (Hájek, 2011 str. 16)

ŠD je určena přednostně pro žáky prvního stupně základního vzdělávání, dělí se na oddělení, která se naplňují do počtu 30 žáků. V odůvodněných případech může být do ŠD zařazen i žák druhého stupně ZŠ. Je v provozu ve dnech školního vyučování a o prázdninách. Základní formou její činnosti je činnost pravidelná, příležitostné aktivity chápeme jako akce jdoucí nad rámec jednoho oddělení, nebo určené pro rodiče či veřejnost, jako jsou slavnosti, besídky, výstavy apod. spontánní aktivity jsou např. neorganizované hry v ranní či koncové družině nebo volná činnost žáků při pobytu venku. Odpočinkové činnosti odstraňují únavu, zařazujeme je po obědě a kdykoli během dne podle potřeby. Řadíme mezi ně i různé zájmové aktivity. ŠD umožňuje žákům i přípravu na vyučování, tzn. vypracování domácích úkolů, zábavné procvičování učiva formou didaktických her a získávání dalších doplňujících poznatků při průběžné činnosti ŠD při vycházkách, poslechových činnostech, práci s PC apod. (Hájek, 2011)

ŠD může organizovat i zájmové útvary, příležitostné akce. Její základní formou činnosti je hra přinášející kladné emoce a zážitky.

3.4 Prostředí, prostory a materiální vybavení

„Pro úspěšnost svého působení musí školní družina volit nejen vhodné činnosti, ale mít i odpovídající prostředí. Pro svou činnost využívá herny, které svým vybavením a uspořádáním odpovídají potřebám dětí mladšího školního věku. Vlastní prostor má být členitý, navozovat pocit bezpečí a radosti, umožňovat soukromí i činnost ve skupinkách, dávat příležitost k odpočinku, iniciovat samostatné intelektuální, zájmové i hravé aktivity organizované i spontánní.“ (Hájek, 2011 str. 41)

Podle vyhlášky MZČR č. 410 / 2005 Sb. je stanovena nejmenší plocha volného prostoru 2 m² na žáka, prostory by měly umožňovat hraní na podlaze, v části by měly být stoly pro zájmové činnosti, ale nikoli frontálně uspořádané, lehce omyvatelný variabilní nábytek. V družině by neměla chybět výzdoba z dětských výtvorů. Využívány by měly být i další prostory školy – tělocvičny, hřiště, dílny apod. Ve vybavení by měly

být stolní hry, stavebnice, sportovní náčiní, vybavení pro výtvarné činnosti, dětské časopisy a knihy, hudební nástroje.

3.5 Činnosti ve školní družině

Program nabízený ŠD je plnohodnotnou a významnou náplní času, který děti tráví ve škole. Je protipólem dopolední duševní práce. Nabízí aktivní odpočinek, tělesný pohyb, komunikaci s vrstevníky, rozvíjení individuálních zájmů a zálib. Rozvíjením zájmů pomáháme dětem pozvolna poznávat a prozkoumávat svět, který se před nimi otevírá a porozumět mu. Činnostmi, které jsou s poznáváním spojeny, ověřujeme, vyvracíme či potvrzujeme a zkoumáme vše, o čem děti slyšely, co viděly, co znají z vyprávění. Dětské zájmy jsou velmi rozdílné, teprve se utvářejí, později se změní či upevní. Platí však, že dítě hledá to, co ho nejvíce baví, a potřebuje k tomu pomoc rodiče, jiné dospělé osoby, vychovatele, kteří budou jeho snahu podporovat a usměrňovat. (Holeyšovská, 2009)

V Metodickém pokynu k postavení, organizaci a činnosti školních družin (č. j. 17 749/2002-51) jsou v článku 4 činnosti školní družiny řazeny do následujících skupin:

1. odpočinkové činnosti – mají odstranit únavu, zařazujeme je ráno, po obědě, a kdykoli podle potřeby. Řadíme mezi ně nejen klid na lehátku, ale i klidové hry a klidné zájmové činnosti, poslechové činnosti apod., plní psychohygienické poslání
2. rekreační činnosti – k regeneraci sil, aktivní odpočinek s náročnějšími pohybovými prvky, rušnější hry a spontánní činnosti
3. zájmové činnosti – rozvíjejí osobnost žáka, umožňují seberealizaci, rozvoj pohybových dovedností. Zařazujeme je jako řízenou kolektivní nebo individuální činnost, organizovanou nebo spontánní aktivitu
4. příprava na vyučování – zahrnuje okruh činností souvisejících s plněním školních povinností, není však legislativně stanovena jako povinná činnost ŠD

3.6 Legislativa a povinná dokumentace

Školní družina je legislativně ukotvena ve školském zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání v § 111. Dále v metodickém pokynu k postavení, organizaci a činnosti školních družin (Metodický pokyn č. j. 17 749/2002–51), ve vyhlášce č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, která se v § 8 zabývá činností družiny, v § 9 jejími účastníky a v § 10 organizací družiny. Metodický pokyn č. j. 17 749/2002-51 se zabývá posláním, organizací činností a plánováním školní družiny, prostory užívanými pro výchovné působení, vymezuje obsah vnitřního řádu, upřesňuje vedení pedagogické dokumentace.

ŠD vede tuto pedagogickou dokumentaci:

- rozhodnutí o zápisu do školského rejstříku a o jeho změnách a doklady uvedené v § 147 školského zákona
- evidenci dětí, žáků nebo studentů (školní matrika)
- doklady o přijímání dětí, žáků, studentů a uchazečů ke vzdělávání, o průběhu vzdělávání a jeho ukončení
- školní vzdělávací program
- vnitřní řád a rozvrh provozu
- knihu úrazů a záznamy o úrazech (Heřmanová, a další, 2009)

Podle § 130 školského zákona vydává ředitel vnitřní řád ŠD, který stanovuje její provoz a jeho podmínky. Mají s ním být prokazatelně seznámeny vychovatelky, žáci a zákonní zástupci žáků. Měl by být srozumitelný i nepedagogické veřejnosti. Do základních okruhů řádu školní družiny patří provozní doba; komu je ŠD určena; užívané místnosti; způsob přihlašování či odhlašování; práva žáků a zákonných zástupců, povinnosti zákonných zástupců; ustanovení o platbách za pobyt dítěte ve školní družině; podmínky docházky (příchod, odchod a vyzvedávání žáka); přechod žáků ze školy do družiny a odpovědnost za žáky v této době; zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků v družině; režim ŠD; zajištění pitného režimu; užívání dalších prostor; postup vychovatelky při nevyzvednutí žáka do stanovené doby; dočasné umístění žáků do družiny, kteří do ní nejsou přihlášení; provoz ŠD o prázdninách a pravidla styku se zákonnými zástupci. (Hájek, 2011)

Metodický pokyn k postavení, organizaci a činnosti školních družin, č. j. 17 749/2002-51 v článku 6 specifikuje pedagogickou dokumentaci školní družiny. Uvádí formulář Přehled výchovně vzdělávací práce, který o skutečné výchovně vzdělávací činnosti vypovídá jen částečně a do doby zavedení nového formuláře je žádoucí uvádět datum a časový rozsah u činností; zápisové lístky, které již nejsou povinnou dokumentací školní družiny, ale ve vhodné, upravené podobě jako interní dokument je doporučuje používat jako součást či obdobu přihlášky; a docházkový sešit, sloužící pro zaznamenávání docházky žáků přihlášených k občasné docházce, a zejména u ranních a koncových družin.

Ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání, ve znění pozdějších předpisů vychází, že vzdělávání ve škole a školském zařízení se uskutečňuje podle vzdělávacích programů. Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání umožňuje výrazně profilovat školské zařízení podle zájmů a potřeb a současně navazovat na školní vzdělávací program školy. Musí povinně obsahovat: konkrétní cíle vzdělávání; délku a časový plán vzdělávání; formy vzdělávání; obsah vzdělávání; podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami; popis materiálních podmínek; popis personálních podmínek; popis ekonomických podmínek; popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví. Nepovinnou součástí školního vzdělávacího programu jsou podmínky pro vzdělávání nadaných žáků. Nepovinné jsou i identifikační údaje, *„ale u samostatných právních subjektů nebo u samostatně zpracovaných dokumentů je žádoucí je uvést, zejména u středisek. V případě družin a klubů, které zpravidla tvoří se školami jednu právnickou osobu, mohou být tyto údaje například i součástí společné části dokumentu obsahujícího jak školní vzdělávací program pro základní vzdělávání, tak i školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání.“* (Heřmanová, a další, 2009 str. 59)

4 Vývoj dítěte v mladším školním věku

Nástup tohoto období u dítěte znamená radikální životní změnu. Začíná školní docházka a škola dítěti otevírá obzory, o nichž nemělo ani tušení, urychluje rozumový vývoj a učí myslet novým způsobem. Do života vstupuje školní práce a s ní povinnost. Znamená to vyšší nárok na kázeň, úsilí o výkon i ve chvíli, kdy by dítě raději dělalo něco úplně jiného.

Podle Říčana (2004) je sice toto období klidné, nebouřlivé a šťastné, přesto dítě prochází těžkostmi a zmatky, divočí, pláče a hraje si. Výkonnost organismu je obdivuhodná, přestože dítě v tomto v tomto období ještě špatně hospodáří se silami a snadno se vyčerpá, dokáže neobyčejně rychle načerpat síly nové.

Vnímání dítěte se zdokonaluje, vyzrávají smyslové orgány, vyvíjí se i záměrná pozornost. Jak udává Pávková, je délka záměrného soustředění kratší, proto „*je pedagogicky správné vyvolávat bezděčnou pozornost vhodnou motivací, vzbuzením zájmu, pestrou a zajímavou činností. Přesto je úkolem pedagogů zároveň pěstovat také záměrnou pozornost...je vhodné častější střídání různých druhů a forem činností...*“ (Hájek, 2011 str. 27)

V oblasti sociálního vývoje je toto období dobou navazování vztahů, školák se většinou snadno druží, je extravertní, hovorný, nevydrží se dlouho zlobit, ale také ještě není věrným kamarádem. Učitel i vychovatel jsou pro dítě silnou autoritou, první učitel je takřka bez výjimky milován. Děti k němu vzhlížejí jako k autoritě převyšující i autoritu rodičů, učitelovo slovo je zákonem, dítě se s ním snadno identifikuje, „*přijímá jeho hodnoty, touží se mu podobat. Využit této identifikační pohotovosti má být základní strategií výchovy v prvním a druhém ročníku.*“ (Říčan, 2004 str. 165)

Vágnerová (2008) uvádí, že školní věk je další fází přípravy na život ve společnosti, úspěšnost uplatnění ve škole předurčuje jeho pozdější společenské zařazení. Škola dítěti umožňuje postupnou integraci do společnosti, nástup do školy je také významnou fází v procesu odpoutávání ze závislosti na rodině. Vrstevnická skupina je významným socializačním prostředím, zde se dítě „*učí dovednostem sociální interakce, spolupráci, solidaritě, sebeovládání, specifickým způsobům komunikace i zvládání různých rolí.*“ (Vágnerová, 2008 str. 292)

Co se týká vývoje dětské osobnosti a jeho sebepojetí, na počátku tohoto období je sebehodnocení ještě nepřesné a je ovlivněno aktuálními zážitky. Je významně spoluurčováno názory, postoji a hodnocením jiných lidí. Přibližně od sedmi let začíná být dítě podle Vágnerové (2008) schopné uvažovat o tom, co si o něm myslí druzí. Významným prostředkem potvrzení vlastní hodnoty je výkon, který se stává součástí sebepojetí.

5 Osobnost vychovatele

5.1 Požadované osobnostní charakteristiky vychovatele

„Specifické požadavky na osobnost vychovatele vycházejí ze skutečnosti, že škála profesí je velmi různorodá. Vychovatelé pracují s dětmi různého věku, v různých typech zařízení...Rozmanité oblasti uplatnění vychovatelů předpokládají i odlišné požadavky na osobnost pedagoga...pro vychovatele všeobecně žádoucí a vyplývají ze zvláštností výchovy ve volném čase:

- *pochopení pro věkové zvláštnosti*
- *tvořivost, nápaditost, fantazie*
- *aktivita, iniciativa, průbojnost*
- *přizpůsobivost proměnlivým podmínkám a situacím*
- *hravost, radost ze hry*
- *smysl pro humor*
- *fyzická zdatnost, dobrý zdravotní stav*
- *příjemný vzhled, úprava zevnějšku“ (Hájek, 2003 str. 66)*

Mezi další požadavky, které jsou platné pro všechny pomáhající profese, kam spadá i osobnost vychovatele, dále řadíme empatii, dovednosti verbální i neverbální komunikace, umění naslouchat, stabilitu, nekonfliktnost, optimismus a pozitivní vztah k dětem. (Hájek, 2003)

5.2 Vztahy mezi vychovateli a dětmi

Pozitivní vztah mezi vychovatelem a dítětem je podmínkou úspěšnosti ve výchově. Je méně formální než při vyučování, vychovatel se ocitá často v roli přítele,

kamaráda, rádce, zástupce rodičů a mnohdy je velmi obtížné najít a udržet vztah v žádoucím poměru přátelskosti a formálnosti.

V pedagogických situacích jsou vztahy velmi pestré, převažující by měly být vztahy partnerské a pozitivní. Odpovědnost za jejich kvalitu nese v převážné míře vychovatel. Důležité jsou i vzájemné vztahy mezi dětmi ve skupinách, vychovatel musí podporovat pozitivní vztahy, vést děti k čestnosti, spolupráci, k pomoci slabším a působit osobním příkladem. *„za účinné způsoby jednání vychovatele se považují takové, kdy vychovatel klade na děti přiměřené požadavky v přiměřené míře, ale zároveň bere v úvahu jejich názory, hovoří s dětmi, poskytuje prostor pro jejich nápady a přání. Za odlišné názory není dítě trestáno. Originalita je oceňována...jednání vychází ze vzájemného respektu v podobě partnerských vztahů, s úctou k dítěti, ale i s vyžadováním úcty k vychovateli.“* (Hájek, 2003 str. 68)

Profese vychovatele v sobě spojuje dvě zaměření, a to pedagogickou roli a z psychologického hlediska roli či funkci pomáhající. Vychovatel se tím, že se zabývá svými svěřenci z výchovného hlediska, především zaměřuje na utváření jejich postojů, hodnot a vzorců chování. Poskytuje jim pomocnou ruku v situacích, o kterých se často ani nedozví učitel. *„Stává se dospělým důvěrníkem dítěte, jeho oporou. V tomto smyslu také vychovatel slouží svým svěřencům jako model a identifikační vzor.“* (Hadj-Moussová, 2006 str. 45)

5.3 Vzdělanostní předpoklady a odborná kvalifikace

Vychovatel má všeobecný přehled, minimálně na úrovni středoškolského vzdělání. Má hluboké vědomosti z psychologie a vývojové psychologie, zná sociální psychologii a umí teoretické poznatky použít v praxi, v každodenní výchovné práci uplatňuje pedagogické metody, postupy a zásady, má znalosti z biologie dítěte, právní vědomí. Soustavně se vzdělává, neboť výchovná činnost vyžaduje celoživotní vzdělávání, obohacování a doplňování vědomostí a rozšiřování dovedností. (Hájek, 2011)

Vychovatel získá odbornou kvalifikaci:

- a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na vychovatelství nebo sociální pedagogiku*
- b) vysokoškolským vzděláním opravňujícím vykonávat funkci učitele prvního nebo druhého stupně základní školy, učitele střední školy, učitele uměleckých odborných předmětů v ZUŠ, SOŠ nebo konzervatoři, učitele jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky*
- c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru zaměřeném na vychovatelství nebo sociální pedagogiku*
- d) vyšším odborným vzděláním získaním ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene c) a vysokoškolským vzděláním získaným v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřeném na vychovatelství nebo sociální pedagogiku, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na vychovatelství nebo sociální pedagogiku, nebo studiem pedagogiky,*
- e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu střední odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu vychovatelů, nebo*
- f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu střední školy a vzděláním v programu celoživotního vzdělání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na vychovatelství (Heřmanová, a další, 2009 str. 24)*

PRAKTICKÁ ČÁST

6 Výzkumné šetření

Výzkumné šetření charakterizuje praktickou část mé bakalářské práce. Bylo uskutečněno metodou dotazníků pro rodiče dětí navštěvujících školní družinu při ZŠ Jakutská v Praze 10, písemné dotazování jsem zvolila i pro děti z 3. -5. tříd. Pro děti mladší, tj. z 1. a 2. třídy, jsem zvolila formu strukturovaného rozhovoru.

V následujících kapitolách jsou uvedeny cíle šetření a související otázky, vysvětlena metodologie a charakterizován soubor respondentů, resp. účastníků. Následují výsledky šetření, nejprve je vyhodnocen dotazník pro rodiče, poté společně rozhovory s mladšími dětmi a dotazníky pro starší děti.

6.1 Cíle výzkumného šetření

Cílem bylo zjistit, jak vnímají školní družinu rodiče dětí ze ZŠ Jakutská v Praze 10, jak ji vnímají děti a potvrdit či vyvrátit mé hypotézy:

1. pro rodiče má školní družina jen funkci sociální, zabezpečuje bezpečí a dohled v době jejich zaměstnání
2. rodiče nejsou informováni o činnostech školní družiny dostatečně a vzájemná komunikace vychovatelek a rodičů je na nízké úrovni
3. celkově není školní družina hodnocena příliš pozitivně

U rodičů jsem si při dotazování zvolila tyto dílčí cíle:

- zjistit, zda sami navštěvovali školní družinu a jaký k ní měli vztah
- objasnit, jaký pro ně má význam a jaký význam má pro jejich děti
- zjistit spokojenost se školní družinou jako celkem, zda jim vyhovuje stanovená doba provozu a jestli jsou spokojeni s materiálním vybavením
- zjistit, zda jejich děti chodí do školní družiny rády a jestli jsou spokojeni s působením vychovatelek
- objasnit, zda jsou dostatečně informováni o nabídce aktivit a jestli je nabídka dostatečně pestrá a zajímavá, jakou náplň mají aktivity nabízené jednotlivými vychovatelkami a jaký je přístup vychovatelek k dětem

- zjistit, zda pro ně družina plní svou funkci v systému školního vzdělávání, jestli rozvíjí znalosti ze školy
- určit, jestli jim vychovatelka poskytuje dostatek informací a jaký je způsob kontaktu a komunikace mezi nimi

V otázkách k rozhovorům s dětmi a k dotazování dětí jsem si určila tyto dílčí cíle:

- zjistit, co by děti nejraději dělali po skončení vyučování
- objasnit, kdo rozhoduje o jejich docházce do školní družiny a jestli se do ní těší, zda je něco, co na ní mají či nemají vůbec rády
- zjistit, zda má školní družina vliv na utváření kamarádských vztahů
- zmapovat, jak vnímají práci vychovatelky
- zjistit, jestli rodičům referují o činnostech ve školní družině

6.2 Výzkumné otázky

Aby bylo dosaženo vytyčených cílů při dotazování rodičů, stanovila jsem tyto otázky:

1. Jaký měli respondenti vztah ke školní družině, pokud ji sami v dětství navštěvovali?
2. Jaký má pro respondenty školní družina význam?
3. Jaký význam má školní družina pro děti respondentů?
4. Jak jsou respondenti se školní družinou spokojeni?
5. Jaký zaujímají postoj ke školní družině děti respondentů?
6. Jak respondentům vyhovuje provozní doba školní družiny?
7. Jak respondenti hodnotí působení vychovatelek?
8. Nakolik jsou respondenti informováni o nabídce aktivit školní družiny?
9. Jaká je podle respondentů nabídka aktivit školní družiny?
10. Jak hodnotí respondenti činnosti nabízené dětem jejich vychovatelkou?
11. Jak respondenti specifikují přístup vychovatelek k dětem?
12. Jak podle respondentů plní školní družina svůj úkol v systému školního vzdělávání?

13. Zda jsou respondenti seznamováni s činnostmi a chováním dětí ve školní družině?
14. Jak probíhá kontakt mezi respondenty a vychovatelkami?
15. Jak respondenti hodnotí materiální vybavení školní družiny?
16. Jak respondenti hodnotí školní družinu?
17. Jaké mají respondenti připomínky a podněty, co vidí jako slabé či silné stránky školní družiny?

Pro dosažení dílčích cílů při dotazování a rozhovorech s dětmi jsem stanovila tyto otázky:

1. Co by nejraději respondenti dělali po vyučování, kdyby měli možnost výběru?
2. Kdo rozhoduje o docházce respondentů do školní družiny?
3. Nakolik se respondenti těší či netěší do školní družiny?
4. Jaký má školní družina vliv na utváření kamarádkých vztahů?
5. Zda se respondenti setkávají s kamarády i ve svém volném čase?
6. Jaké aktivity se dle respondentů mají ve školní družině realizovat?
7. Jak respondenti informují rodiče o programu školní družiny?
8. Nakolik respondenti i ve svém volném čase mimo školu hrají hry naučené ve školní družině?
9. Jaký zaujímají respondenti postoj ke školní družině a jejím činnostem?
10. Jak respondenti vnímají práci vychovatelek?
11. Jaká je obliba různých činností u respondentů?
12. Jak respondenti hodnotí jejich vychovatelku?

6.3 Metody šetření

Ke svému šetření jsem zvolila formy dotazníků a strukturovaných rozhovorů. Vytvořila jsem dva dotazníky, jeden pro rodiče dětí docházejících do školní družiny¹, druhý pro děti z 3., 4. a 5. tříd². Využila jsem nejen uzavřené výběrové i výčtové otázky, ale i otázky polouzavřené a otevřené. Otevřené jsem volila pro hlubší zamyšlení

---

¹ Viz příloha č. 1

² Viz příloha č. 2

se účastníků výzkumu nad tématem. Metodu dotazníků jsem volila i přesto, že nedokážou zachytit velké množství komunikačních nuancí, ale do otázek jsem zapracovala problematiku, která mě zajímá. Nejprve jsem je otestovala na sobě, kolegyních ze studia a jejich dětech, které mají zkušenosti se školní družinou, abych se ujistila o jejich srozumitelnosti.

Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami „sestavá z řady pečlivě formulovaných otázek, na něž mají respondenti, resp. účastníci odpovědět. Tento typ rozhovorů se používá, když je nutné minimalizovat variaci otázek kladených dotazovanému. Redukuje se tak pravděpodobnost, že se data v jednotlivých rozhovorech budou výrazně strukturně lišit. Data z tohoto interview se snadněji analyzují a odpovědi se lépe srovnávají.“ (Hendl, 2012 str. 173). Otázky k rozhovorům³ jsou totožné s otázkami v dotazníku pro starší děti.

6.4 Soubor respondentů

K účasti na tomto šetření jsem oslovila děti navštěvující školní družinu při ZŠ Jakutská v Praze 10 a jejich rodiče. Průzkumu se zúčastnilo 200 respondentů, z toho 133 z řad rodičů a 67 dětí, z toho 30 dětí z 1. a 2. tříd a 37 dětí z 3., 4. a 5. tříd.

6.5 Průběh výzkumu

Se svým záměrem jsem nejprve seznámila vedení školy a po jeho schválení jsem požádala o spolupráci třídní učitele z 1. stupně, tj. 1 – 5. tříd. Přiložila jsem i jmenné seznamy dětí, které do školní družiny chodí, aby se dotazníky dostaly k těm rodičům, pro něž jsou určeny. Dotazníky pro rodiče byly učiteli rozdány na třídních schůzkách, rodičům byl dán dostatek času k jeho vyplnění. Většina z nich je vyplněné vrátila zpět učitelům, nepatrné množství z nich si je odneslo domů a dodalo další den vyplněné. Zároveň byli rodiče dětí z 3., 4. a 5. tříd požádáni o souhlas či nesouhlas s vyplněním dotazníků určených jejich dětem⁴. Záměrně jsem rodiče neoslovovala já, aby nedocházelo ke konfrontaci rodičů s vychovatelkou, která má v oddělení děti přítomných rodičů, např. při hodnocení vychovatelky.

---

³ Viz příloha č. 3

⁴ Viz příloha č. 4

Děti, pro které byly určeny dotazníky, jsem předem informovala o účasti na výzkumu a jeho cílech a požádala je o pravdivé a pečlivé vyplnění. Poté je děti vkládaly do určené nádoby, abych zachovala slíbenou anonymitu, která jim poskytla větší volnost k vyjádření pocitů, názorů i k hodnocení své vychovatelky. V následujících několika týdnech jsem vedla připravené rozhovory s dětmi, z pěti oddělení těchto mladších dětí jsem náhodně oslovila vždy šest dětí, tři chlapce a tři dívky, pouze v mém oddělení jsem požádala o spolupráci vedoucí vychovatelku, opět proto, aby nemohlo dojít k jisté konfrontaci.

7 Výsledky analýzy dat z dotazníku pro rodiče

Jednotlivá data jsem shrnula do přehledných tabulek a pro znázornění použila grafy.

7.1 Soubor respondentů

V dotazníku jsem se zaměřila na rodiče dětí docházejících do školní družiny při ZŠ Jakutská v Praze 10. Šetření se zúčastnilo celkem 133 rodičů z celkového počtu 164 oslovených, tj. 81,1%.

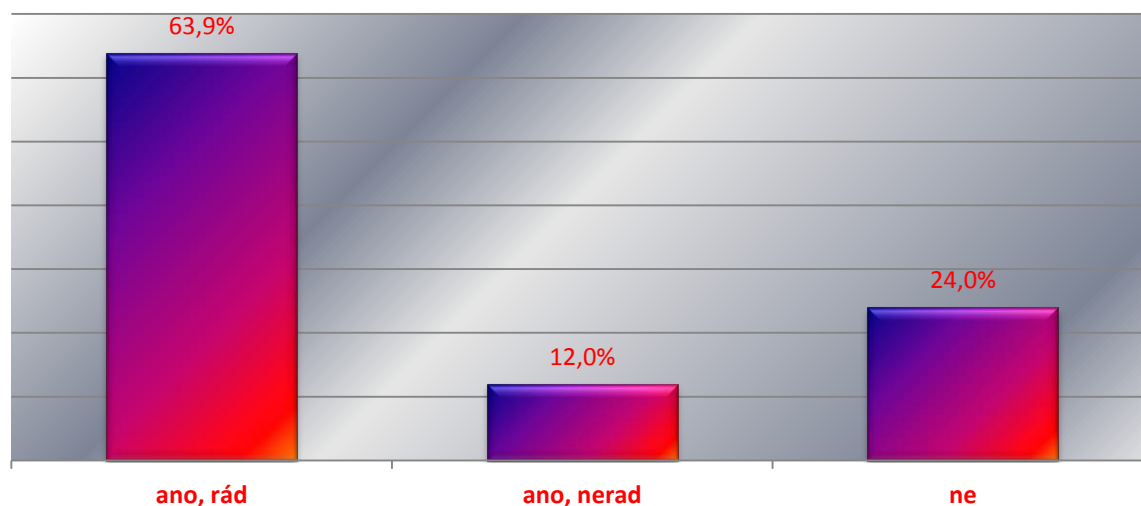
7.1.1 Dotazníkové položky

Položka č. 1

Navštěvoval /a jste Vy sám /sama)/ někdy školní družinu?

Zajímalo mě, jaký měli vztah respondenti ke školní družině, pokud ji sami navštěvovali.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Ano, rád	85	63,91
Ano, ale nerad	16	12,03
Ne	32	24,06

graf1 Navštěvoval/a jste vy sám /sama/ někdy školní družinu? (v%)

Z grafu je zřejmé, že 64% rodičů školní družinu navštěvovalo a rádo, 12% ji též navštěvovalo, ale nerado, a 24% ji nenavštěvovalo vůbec.

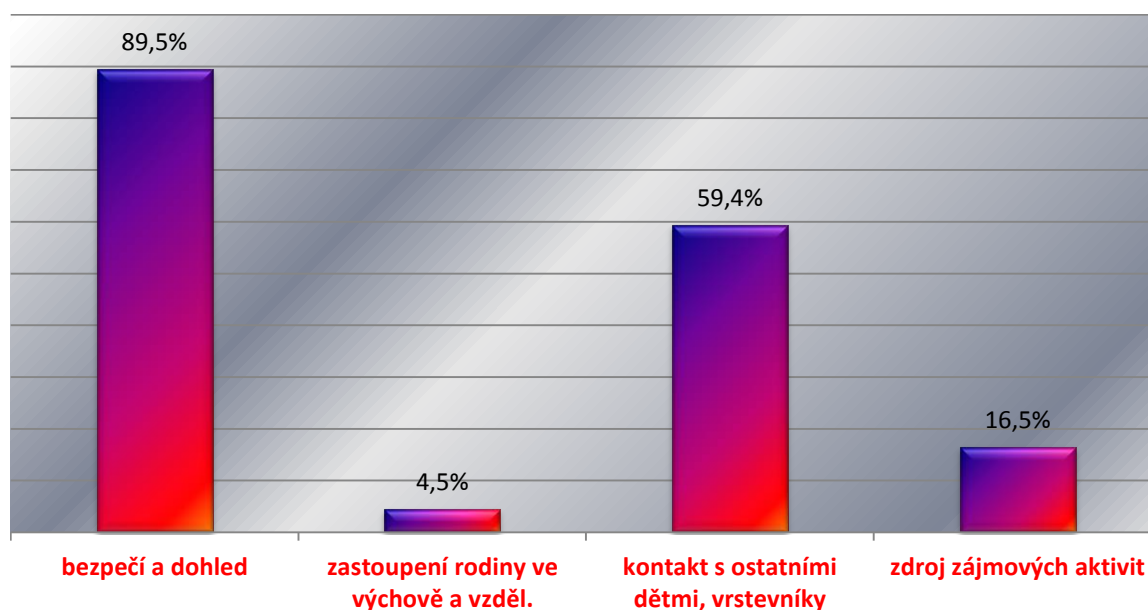

Položka č. 2

Jaký význam má ŠD pro Vás jako rodiče?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jaký význam školní družina pro respondenty má, zda jim zajišťuje pouze dohled nad dětmi a jejich bezpečí, či její význam spatřují i v jiných oblastech.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Bezpečí, péče a dohled v době zaměstnání	119	89,47
Zastoupení rodiny ve výchově a vzdělávání	6	4,51
Kontakt s ostatními dětmi, vrstevníky	79	59,39
Zdroj zájmových aktivit	22	16,54

Graf 2 Jaký význam má ŠD pro Vás jako rodiče? (v%)

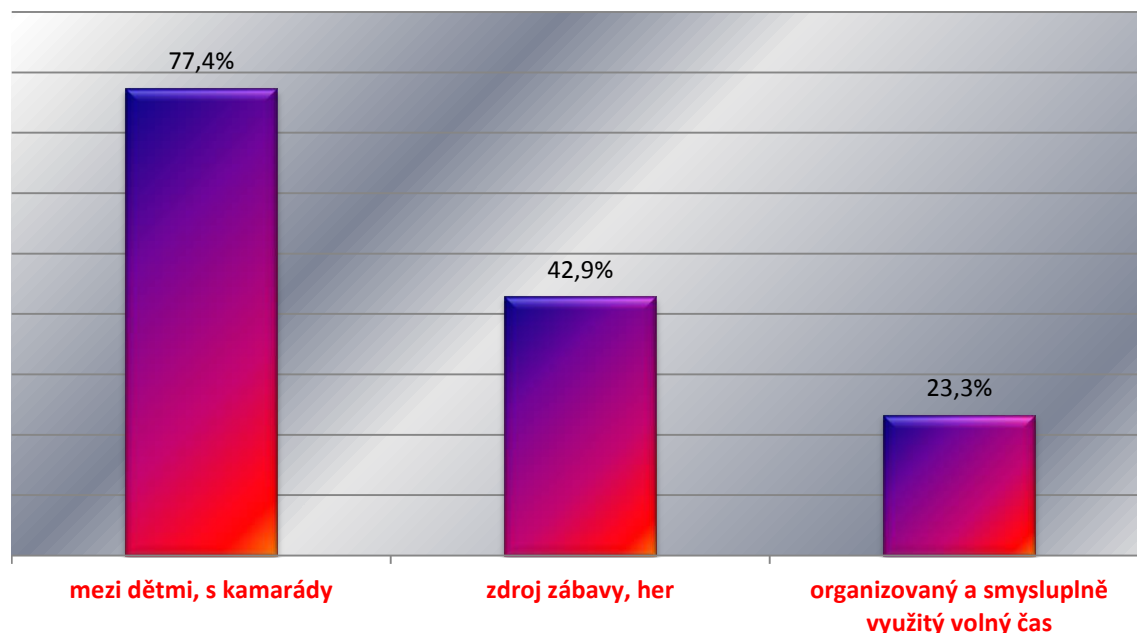
Rodiče volili více možností, ale je zřejmé, že nejvíce spatřují význam ŠD v zajištění dohledu, péče a bezpečí v době, kdy jsou v zaměstnání (89,5%), v 59,4% je důležitá kontaktem s ostatními dětmi a vrstevníky, pro 16,5% dotazovaných je i zdrojem zájmových aktivit a pro 4,5% zastupuje rodinu ve výchově a vzdělávání.

Položka č. 3

Jaký si myslíte, že má školní družina význam pro Vaše dítě?

Cílem této otázky bylo zjistit, jaký význam má školní družina pro děti respondentů.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Je mezi dětmi, s kamarády	103	77,44
Je pro ně zdrojem zábavy, her a zájmových činností	57	42,85
Pod dohledem organizovaný a smysluplně využitý volný čas	31	23,31

Graf 3 Jaký si myslíte, že má ŠD význam pro Vaše dítě? (v%)

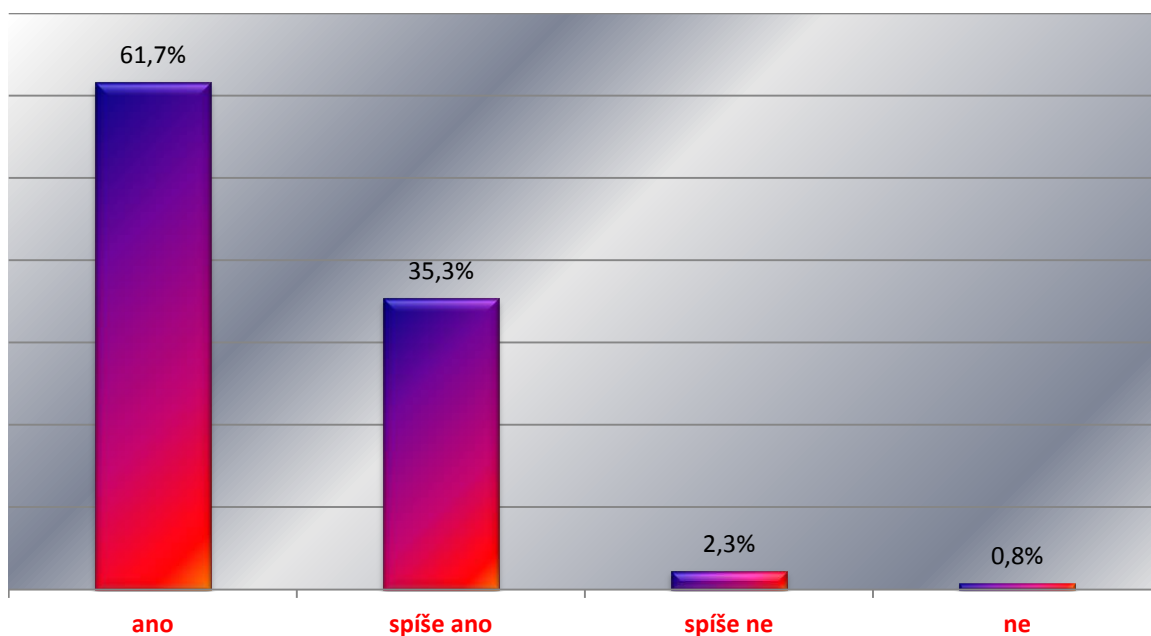
I u této otázky rodiče volili poměrně často více možností odpovědi. 77,4% rodičů se domnívá, že význam školní družiny pro jejich dítě je být mezi dětmi a s kamarády, pro 42,9% rodičů je i zdrojem zábavy, her a zájmových činností a 23,3% spatřuje její význam v organizovaném a smysluplně využitém volném čase.

Položka č. 4

Jste celkově spokojeni s naší školní družinou?

Tuto otázku jsem zařadila, abych zjistila celkovou spokojenost respondentů s činnostmi školní družiny.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Ano	82	61,65
Spíše ano	47	35,34
Spíše ne	3	2,25
Ne	1	0,75

Graf 4 Jste celkově spokojeni s naší školní družinou? (v%)

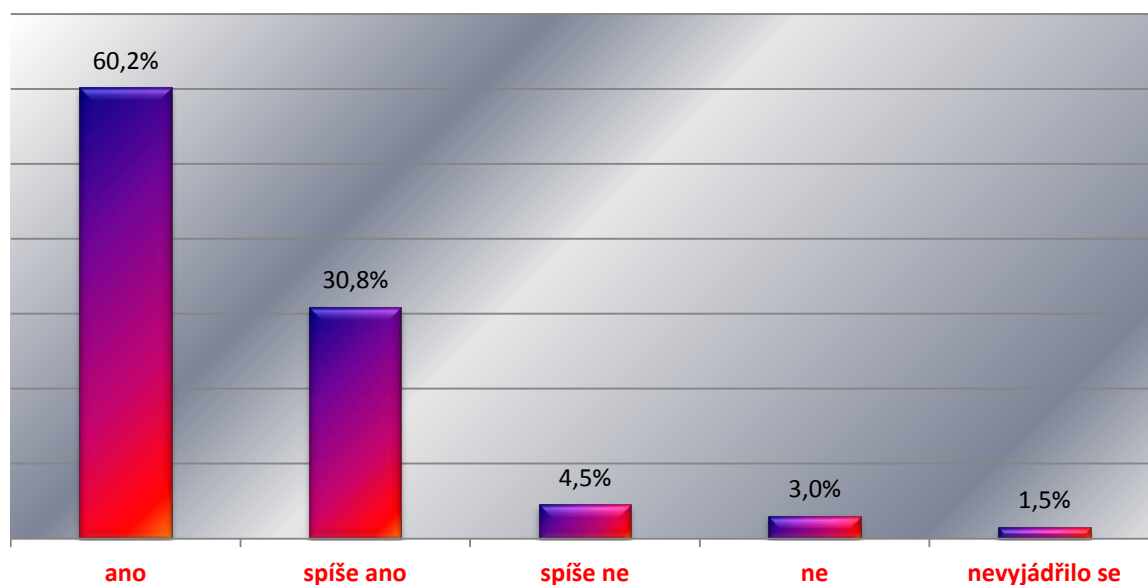
Z grafu vyplývá, že 61,7% dotazovaných je se školní družinou spokojeno, 35,3% zvolilo možnost spíše ano, 2,3% je spíše nespokojeno a 0,8% rodičů spokojeno není vůbec.

Položka č. 5

Chodí Vaše dítě do družiny rádo?

Zjišťovala jsem, zda si respondenti myslí nebo vědí, jestli jejich dítě chodí do družiny rádo či ne.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Ano	80	60,15
Spíše ano	41	30,82
Spíše ne	6	4,51
Ne	4	3,00
Nevyjádřili se	2	1,50

Graf 5 Chodí Vaše dítě do družiny rádo? (v%)

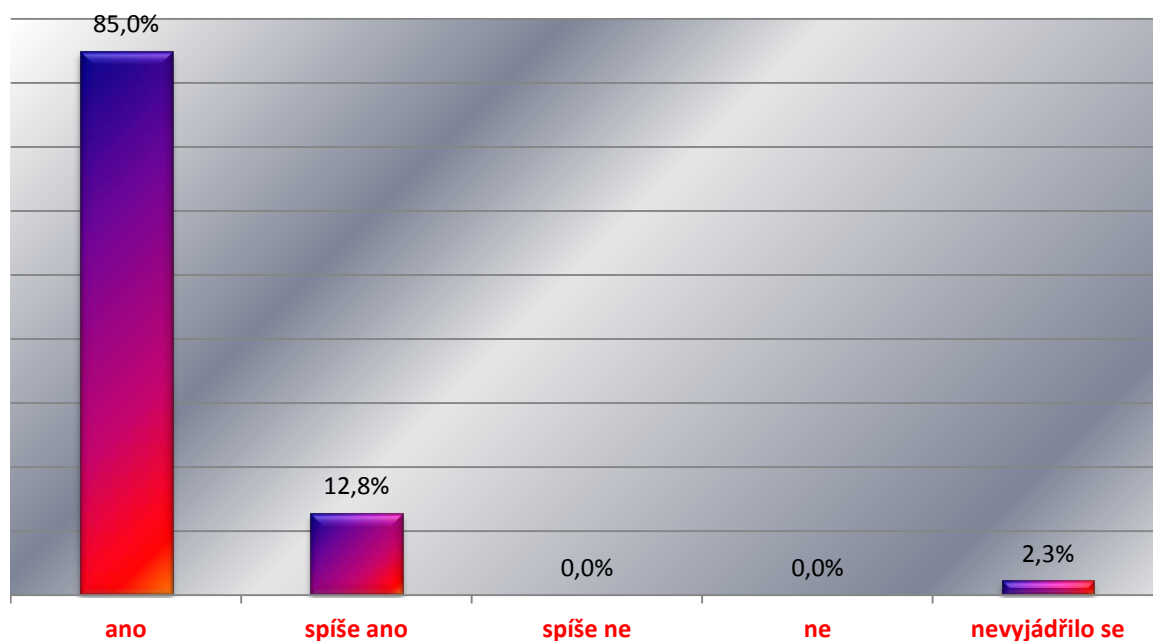
60,2% rodičů se vyjádřilo, že jejich dítě chodí do školní družiny rádo, 30,8% se domnívá, že spíše rádo, 4,5% zvolilo možnost spíše ne a 3 % odpovědělo, že jejich dítě do školní družiny chodí nerado. 1,5% rodičů se k otázce nevyjádřilo.

Položka č. 6

Vyhovuje Vám stanovená doba provozu družiny?

Další otázka byla zaměřena na stanovenou dobu provozu školní družiny. Zjišťovala jsem, zda respondentům doba od 6.30 – 7.45 hodin pro ranní družinu a od 11.40 – 17.30 hodin pro odpolední družinu vyhovuje.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Ano	113	84,96
Spíše ano	17	12,78
Spíše ne	0	0,00
Ne	0	0,00
Nevyjádřili se	3	2,25

Graf 6 Vyhovuje Vám stanovená doba provozu družiny? (v%)

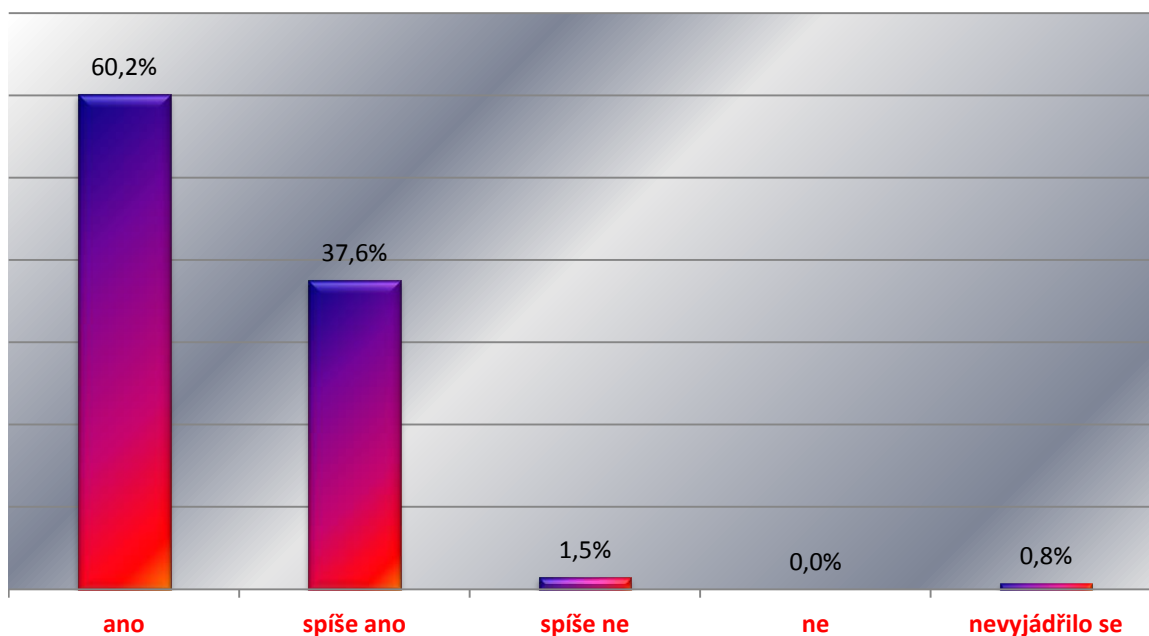
Z grafu je zřejmé, že stanovená doba provozu rodičům vyhovuje, 85% volilo možnost ano, pro 12,8 % je spíše vyhovující, 2,3% se k otázce nevyjádřilo a možnost, že doba provozu je nevyhovující, nezvolil nikdo z dotázaných.

Položka č. 7

Jste spokojeni s působením vychovatelek?

Tato otázka je zaměřena na spokojenost respondentů s působením vychovatelek.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Ano	80	60,15
Spíše ano	50	37,59
Spíše ne	2	1,50
Ne	0	0,00
Nevyjádřili se	1	0,75

Graf 7 Jste spokojeni s působením vychovatelek? (v%)

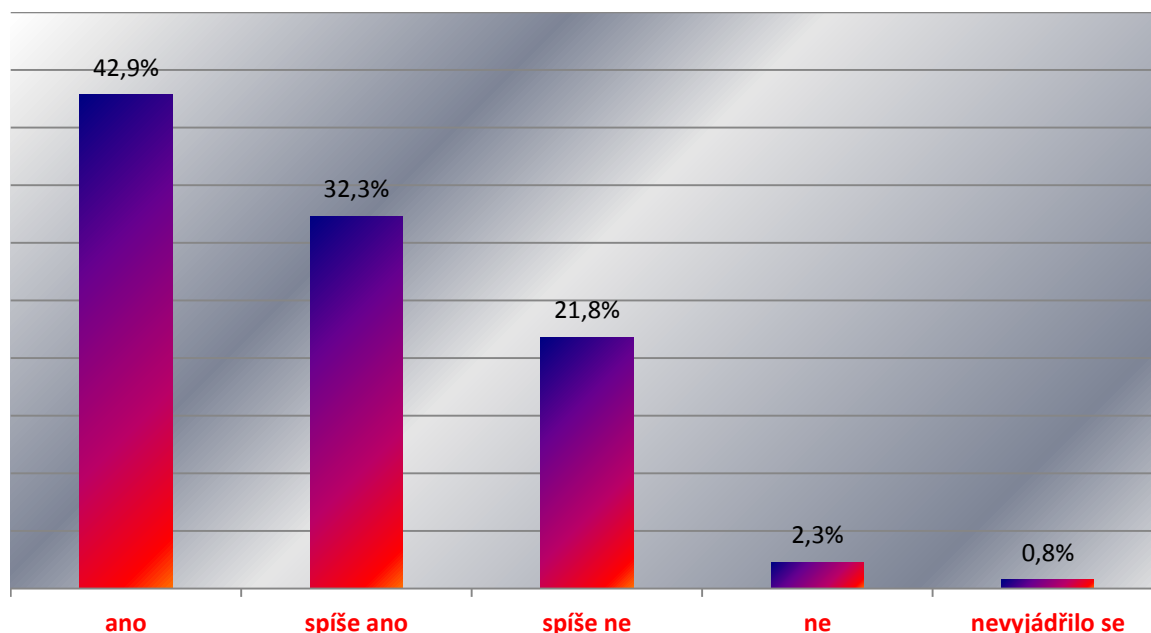
Rodiče měli možnost vyjádřit se k působení vychovatelek, z grafu je patrné, že jsou ve větší míře spokojeni (60,2%), spíše spokojeno je 37,6% dotázaných, nespokojeno je 1,5% rodičů, a 0,8% se k otázce nevyjádřilo. Někteří navíc vypsali jmenovitě vychovatelky, s nimiž jejich vyjádření o spokojenosti či nespokojenost souvisí.

Položka č. 8

Jste dostatečně informováni o nabídce aktivit školní družiny?

Tato otázka měla za cíl zjistit, zda a nakolik jsou respondenti informováni o nabídce aktivit školní družiny.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Ano	57	42,86
Spíše ano	43	32,33
Spíše ne	29	21,80
Ne	3	2,26
Nevyjádřili se	1	0,75

Graf 8 Jste dostatečně informováni o nabídce aktivit školní družiny? (v%)

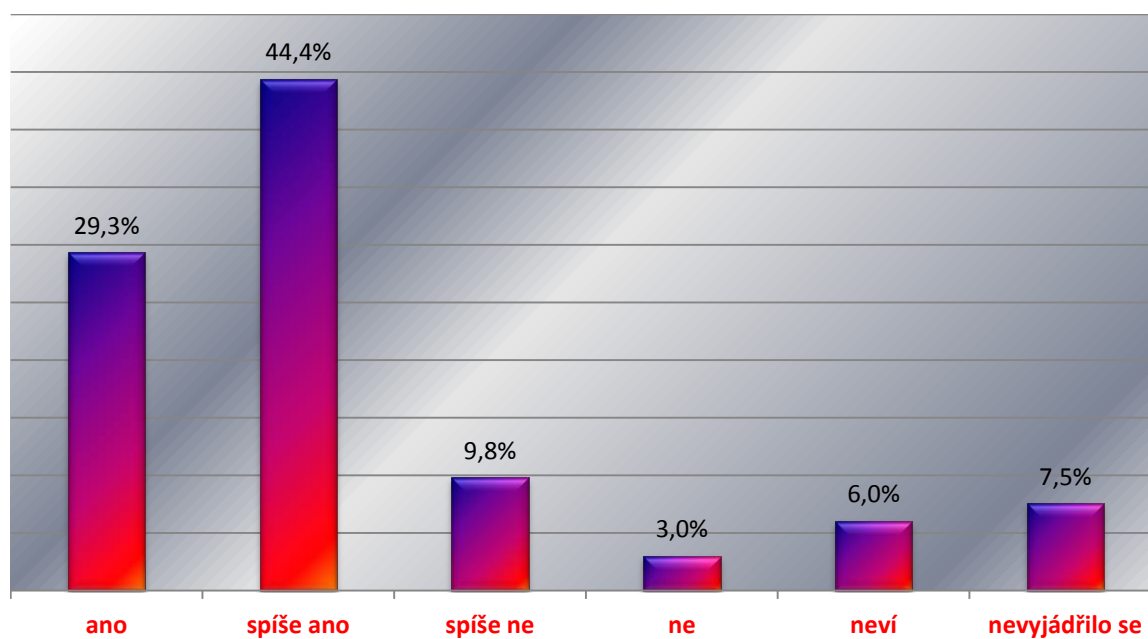
42,9% rodičů je o nabídce aktivit školní družiny dostatečně informováno, spíše informováno je 32,3% dotázaných, poměrně vysoké je zvolení možnosti spíše není (21,8%) a 2,3 % rodičů nejsou o nabídce aktivit školní družiny informována vůbec. 0,8% rodičů se k otázce nevyjádřilo.

Položka č. 9

Je nabídka činností zajímavá a dostatečně pestrá?

Tato otázka poskytla respondentům možnost vyjádřit se k nabídce činností školní družiny, zda jim přijde zajímavá a dostatečně pestrá či nikoli.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Ano	39	29,32
Spíše ano	59	44,36
Spíše ne	13	9,77
Ne	4	3,00
Nevím	8	6,01
Nevyjádřili se	10	7,51

Graf 9 Je nabídka činností zajímavá a dostatečně pestrá? (v%)

Z odpovědí rodičů je zřejmá návaznost na předchozí otázku o informovanosti o nabídce aktivit. Přestože 29,3% rodičů volilo u této otázky vztahující se k nabídce aktivit, jejich zajímavosti a pestrosti možnost ano, dalších 44,4% uvedlo, že spíše ano, tak negativně vyznívá nejen možnost, že spíše ne (9,8%), ale i to, že 6% rodičů neví a 7,5% se vůbec k otázce nevyjádřilo.

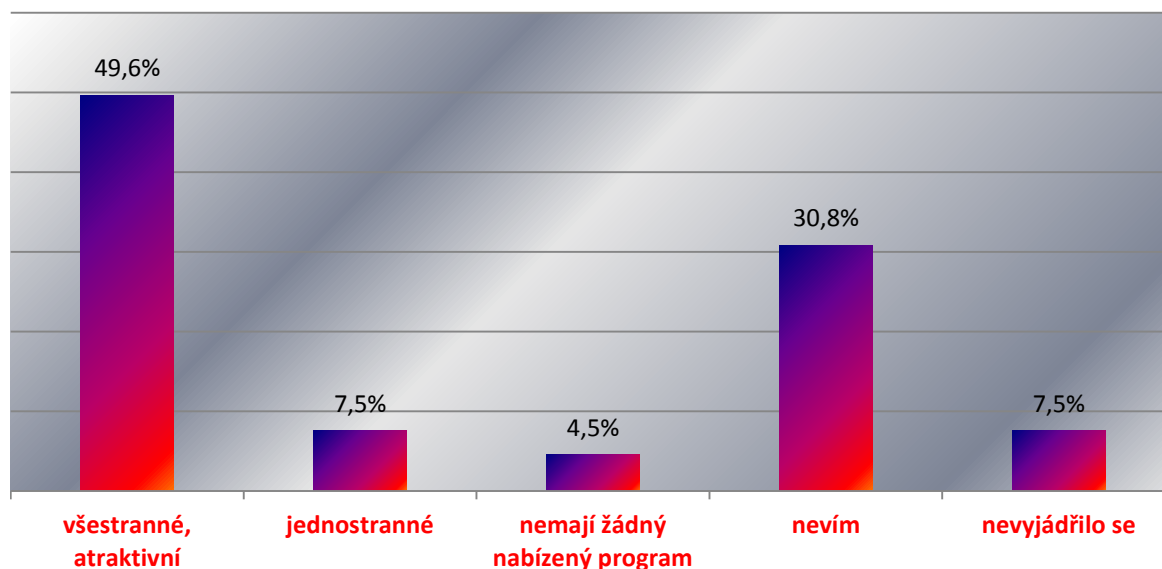

Položka č. 10

Jakou náplň mají aktivity nabízené Vaší vychovatelkou?

U této otázky jsem se zaměřila na náplň a hodnocení aktivit jednotlivých vychovatelek, respondenti hodnotili činnosti, které nabízí jejich dětem. Rozšiřuje otázku předchozí o celkové nabídce aktivit školní družiny.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Všestranné a atraktivní	66	49,62
Jednostranné	10	7,51
Nemají žádný nabízený a připravený program	6	4,51
Nevím	41	30,82
Nevyjádřili se	10	7,51

Graf 10 Jakou náplň mají aktivity nabízené Vaší vychovatelkou? (v%)

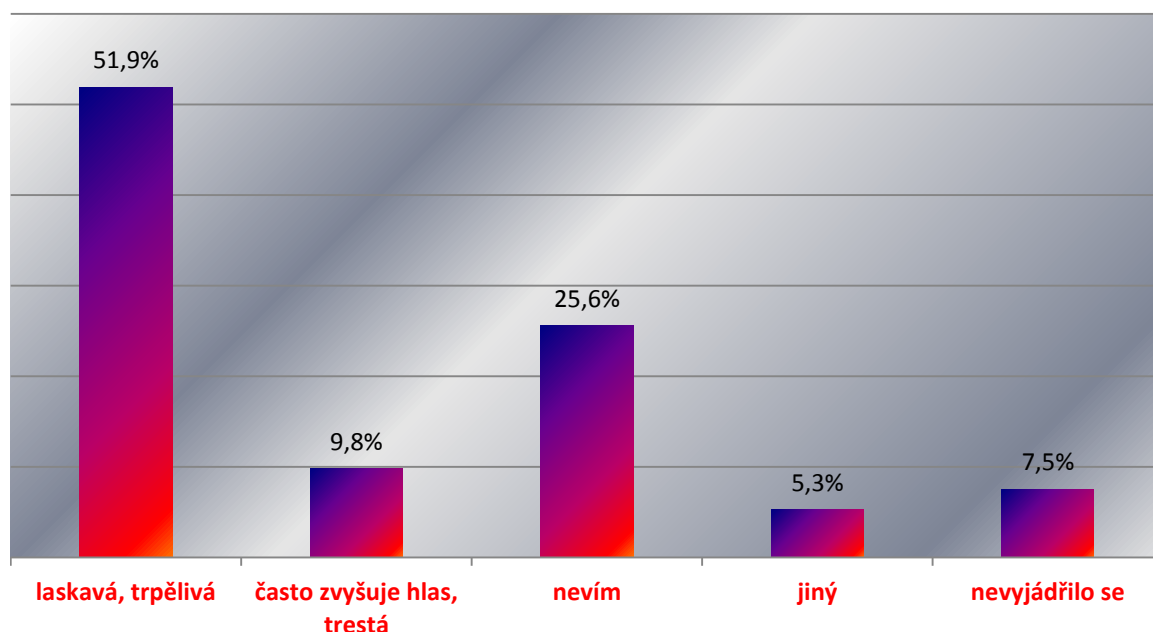
Téměř polovina (49,6%) rodičů hodnotí aktivity nabízené jejich vychovatelkou jako všestranné a atraktivní, 7,5% je vidí jako pouze jednostranně zaměřené, podle 4,5% dotázaných nemají děti žádný nabízený program. Velmi negativně vyznívá zastoupení odpovědi, že rodiče nevědí, jaké aktivity jsou jejich dětem nabízeny (30,8%). Dalších 7,5% respondentů se nevyjádřilo.

Položka č. 11

Jaký přístup má vychovatelka k dětem?

Zajímalo mě, jak respondenti specifikují přístup jejich vychovatelky k dětem, jak o ní děti doma mluví, zda ji chválí či si postěžují nebo o ní nemluví vůbec.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Laskavá, trpělivá	69	51,87
Často zvyšuje hlas, trestá	13	9,77
Nevím	34	25,56
Jiný	7	5,26
Nevyjádřili se	10	7,51

Graf 11 Jaký přístup má vychovatelka k dětem? (v%)

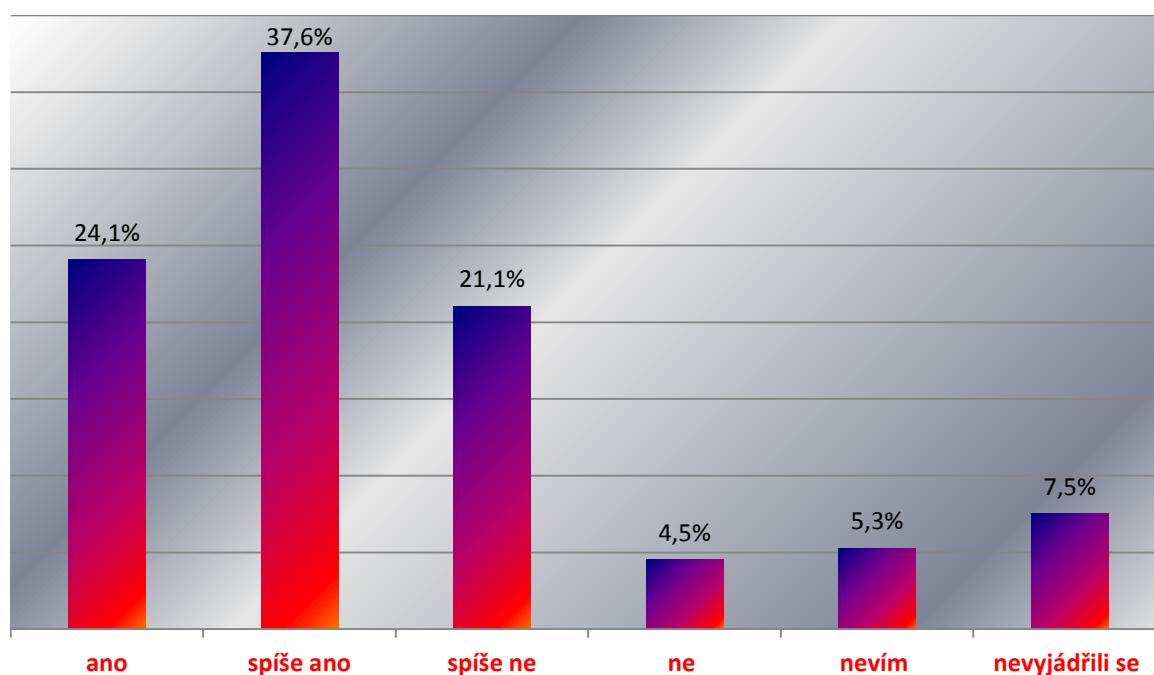
Pro 51,9% dotázaných je jejich vychovatelka na děti laskavá a trpělivá, naopak 9,8 % volilo možnost, že na děti často zvyšuje hlas a trestá je. 25,6% rodičů neví, jaký přístup k dětem má, 7,5% se nevyjádřilo a 5,3 % uvedlo, že přístup vychovatelky je jiný než zvolené možnosti, např. že je přísná, což ale oceňují.

Položka č. 12

Domníváte se, že činnost družiny rozvíjí znalosti ze školy?

Tato položka v dotazníku měla odpovědět na otázku, zda družina plní svůj úkol v systému školního vzdělávání.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Ano	32	24,06
Spíše ano	50	37,59
Spíše ne	28	21,05
Ne	6	4,51
Nevím	7	5,26
Nevyjádřili se	10	7,51

Graf 12 Domníváte se, že činnost družiny rozvíjí znalosti ze školy? (v%)

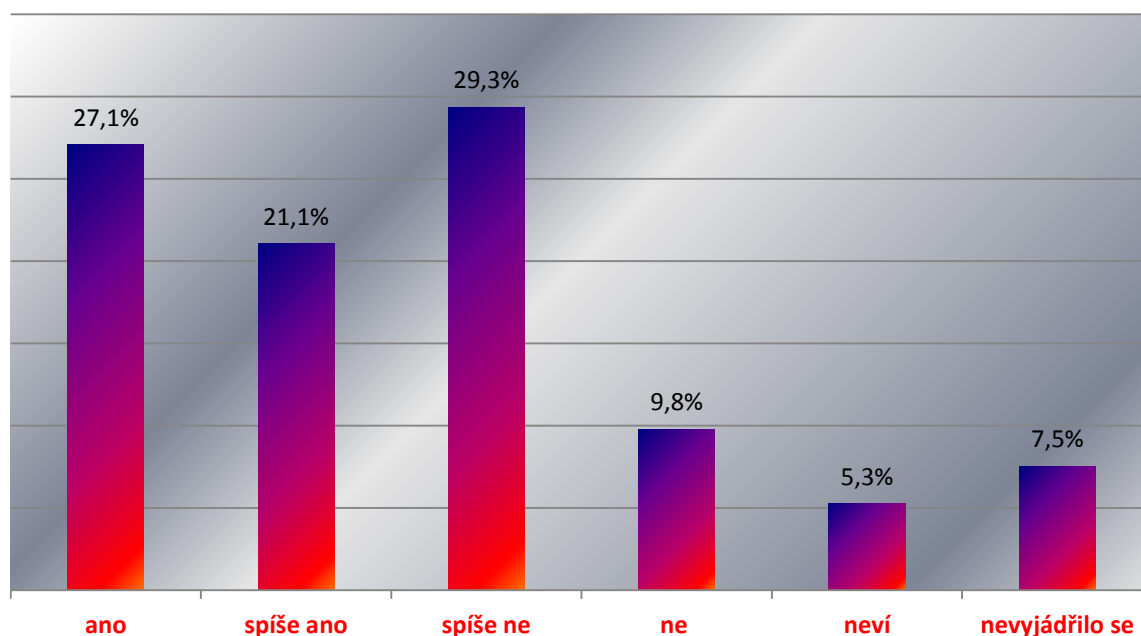
Celkem 37,6% rodičů umístilo na pomyslném žebříčku možnost, že družina spíše rozvíjí znalosti ze školy, 24% se domnívá, že ano, rozvíjí, možnost spíše ne zvolilo 21% dotázaných. Podle 4,5% rodičů je družina nerozvíjí vůbec, 5,3% neví a 7,5% nezvolilo žádnou z možností.

Položka č. 13

Informuje vás dostatečně vychovatelka o činnosti a chování Vašeho dítěte v družině?

V této položce je mým zájmem zjistit, jestli jsou respondenti též seznamováni s činnostmi a chováním svého dítěte v družině.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Ano	36	27,06
Spíše ano	28	21,05
Spíše ne	39	29,32
Ne	13	9,77
Nevím	7	5,26
Nevyjádřili se	10	7,51

Graf 13 Informuje Vás dostatečně vychovatelka o činnosti a chování Vašeho dítěte ve družině? (v%)

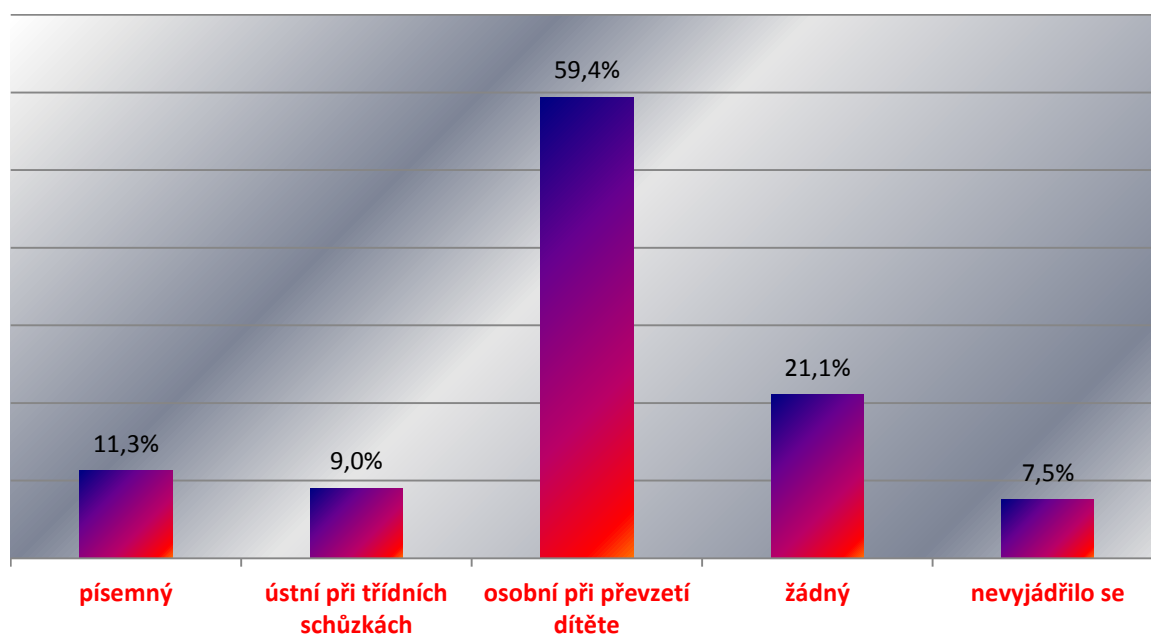
Z odpovědí dotázaných jednoznačně vyplývá, že většina rodičů informována dostatečně není. Nejvíce, celkem v 29,3% volili možnost, že spíše nejsou, 27% z nich informováno je, variantu spíše ano označilo celkem 21% dotázaných. 9,8% rodičů se vyjádřilo, že informování nejsou vůbec, 5,3% neví a 7,5% rodičů se nezvolilo žádnou z možností.

Položka č. 14

Jaký je převažující způsob kontaktu vychovatelky s rodiči?

Cílem této otázky je zjistit, jak probíhá kontakt mezi respondenty, resp. rodiči, a vychovatelkami. Zda komunikace probíhá písemnou formou, osobně při převzetí dítěte ze školní družiny či ústně na třídních schůzkách, nebo navzájem nekomunikují.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Písemný	15	11,27
Ústní, při třídních schůzkách	12	9,02
Osobní, při převzetí dítěte	79	59,39
Žádný kontakt	28	21,05
Nevyjádřili se	10	7,51

Graf 14 Jaký je převažující způsob kontaktu vychovatelky s rodiči? (v%)

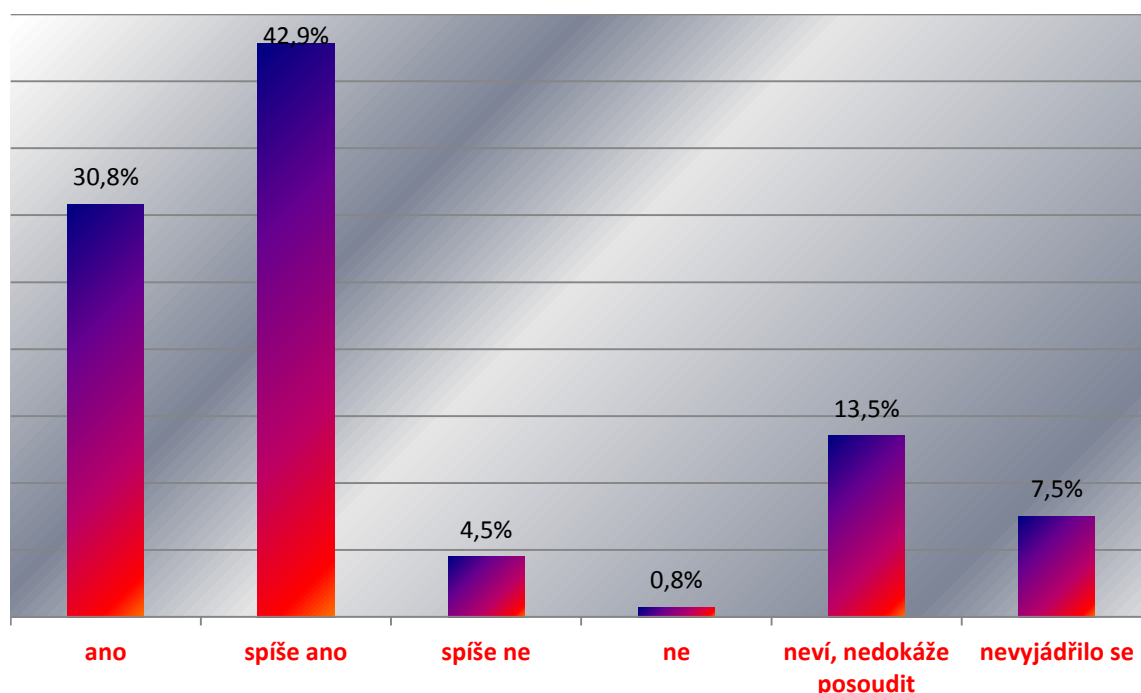
Nejvyšší procento rodičů považuje za převažující způsob kontaktu osobní při převzetí dítěte ze školní družiny, a to 59,4%. Někteří rodiče označili možností více, z grafu lze zjistit, že dalších 21% nemá s vychovatelkou kontakt žádný, 9% dotázaných s ní komunikuje na třídních schůzkách ústně, 11,2% zvolilo kontakt písemný a 7,5% respondentů se k otázce nevyjádřilo.

Položka č. 15

Jste spokojeni s materiálním vybavením Vaší družiny? (hračky, sportovní náčiní, výtvarný materiál, knihy, technika)

Další z otázek je zaměřena na spokojenost s materiálním vybavením jejich družiny. Předpokládala jsem, že jsou respondenti dětmi informováni, a že mají o vybavení povědomí. Protože činnost školní družiny probíhá ve třídách, v nichž jsou děti i při vyučování, mají možnost vybavení i osobně vidět a prohlédnout si ho.

možnosti	rodiče	
	počet	%
Ano	41	30,82
Spíše ano	57	42,85
Spíše ne	6	4,51
Ne	1	0,75
Nevím, nedokážu posoudit	18	13,53
Nevyjádřili se	10	7,51

Graf 15 Jste spokojeni s materiálním vybavením Vaší družiny? (v%)

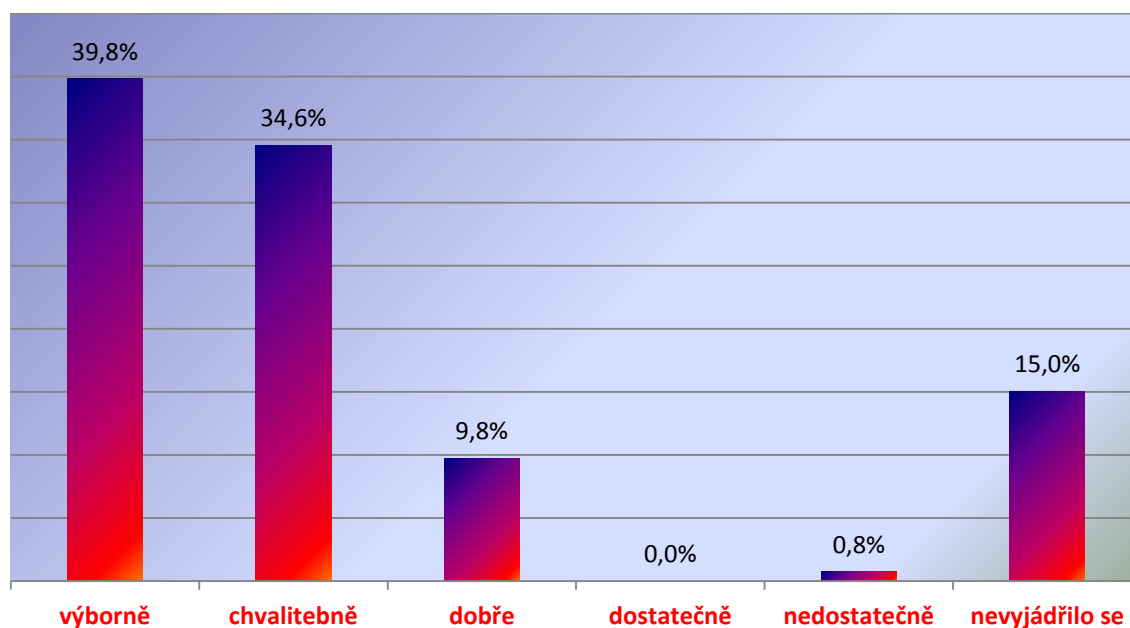
Téměř polovina oslovených respondentů je s materiálním vybavením školní družiny spíše spokojena (42,9%), 30,8% je spokojeno, 13,5% dotázaných neví a materiální vybavení nedokáže posoudit. Spíše nespokojeno je 4,5% rodičů, 0,8% spokojeno není vůbec a zbývajících 7,5% se k vybavení nevyjádřilo.

Položka č. 16

Pokud byste měli možnost družinu oznámkovat, co byste jí udělili? (známka 1 -5)

Respondenti dostali možnost ohodnotit celkově jejich školní družinu známkou, stejně jako ve škole na škále 1 – 5.

možnosti	rodiče	
	počet	%
1 - výborně	53	39,84
2 - chvalitebně	46	34,58
3 - dobře	13	9,77
4 - dostatečně	0	0,00
5 - nedostatečně	1	0,75
Nevyjádřili se	20	15,04

Graf 16 Pokud byste měli možnost družinu oznámkovat, co byste jí udělili? (v%)

Z grafu lze vyčíst pozitivní hodnocení školní družiny jako celku. 39,8% respondentů jí udělilo jedničku, dalších 34,6% ji hodnotilo dvojkou, trojku zvolilo 9,7% rodičů a nejhorší hodnocení, tj. pětku, jí dalo 0,8% dotázaných. Zbývajících 15% rodičů možnost oznámkovat družinu nevyužilo.

Podněty, názory a připomínky k činnosti školní družiny

V závěru dotazníku měli respondenti možnost otevřeně se vyjádřit, vznést podněty či připomínky, poukázat na slabé či silné stránky školní družiny. Tuto možnost využilo pouze malé množství dotázaných. Uvádím nejčastější a opakované připomínky či požadavky vůči družině ze strany respondentů.

Mezi nejčastější připomínky patřil požadavek vlastních prostorů pro školní družinu, jiné prostředí, než ve kterém děti tráví dopoledne při vyučování. Někteří respondenti by uvítali pestřejší nabídku aktivit, jiní požadují více informací a zpětnou vazbu, více komunikace. Rodičům též vadí neustálé rozdělování oddělení z důvodu nepřítomnosti vychovatelky. Několik z nich má pocit, že přestože je i školní družina kritériem při výběru školy, tak je její důležitost nedoceněna buď vedením školy, nebo městskou částí, která v jejích prostorách, které by mohla družina využít, zřídila odloučené pracoviště mateřské školy. Objevil se i požadavek, aby děti chodily s družinou více ven a věnovaly se více kolektivním sportům.

7.2 Shrnutí výsledků analýzy dat z dotazníků pro rodiče

Analýzou dat získaných z dotazníků pro rodiče dětí navštěvujících školní družinu jsem hledala odpovědi na otázky vycházející z dílčích cílů práce. Od respondentů, resp. rodičů, jsem zjišťovala, jestli sami v minulosti chodili do školní družiny a jaký k ní měli vztah, zajímalo mě, jaký význam má pro ně a jaký pro jejich děti. Zkoumala jsem jejich spokojenost se školní družinou jako celkem, zda se domnívají, že jejich dítě chodí do družiny rádo či jestli jim vyhovuje stanovená doba provozu. Zjišťovala jsem, jestli jsou spokojeni s působením vychovatelek, nakolik jsou informováni o nabídce aktivit školní družiny, zda je nabídka zajímavá a dostatečně pestrá a jakou náplň mají aktivity nabízené jednotlivými vychovatelkami. Také mě zajímal přístup vychovatelek k dětem, nebo jestli se domnívají, že činnost školní družiny rozvíjí znalosti ze školy. Zkoumala jsem, zda respondenty vychovatelky dostatečně informují o činnostech a chování jejich dětí v družině a dále jestli jsou spokojeni s materiálním vybavením jejich družiny. V závěru dotazníku dostali možnost školní družinu ohodnotit celkovou známkou a vyjádřit své podněty, názory a připomínky ke školní družině a poukázat na její slabé či silné stránky.

Zjistila jsem, že více než tři čtvrtiny rodičů školní družinu samy navštěvovaly a naprostá většina ráda. Dále z hlediska významu školní družiny pro rodiče je pro 89% z nich především zajištění bezpečí, péče a dohledu v době jejich zaměstnání a pro více než polovinu je důležitý i kontakt dětí s kamarády a vrstevníky, pro necelých 17 % respondentů je navíc i zdrojem zájmových aktivit. Pro děti má též největší význam z hlediska socializace a navazování přátelských vztahů (77%), ale je i zdrojem zábavy a her, a to pro téměř polovinu dotázaných. Necelá čtvrtina vidí význam školní družiny v organizovaném a smysluplně využitém volném čase. Celkově jsou rodiče se školní družinou spokojeni a jejich děti do ní chodí většinou rády. I stanovená doba provozu školní družiny je naprosto vyhovující. Působení vychovatelek je dle respondentů většinou vyhovující, spíše nespokojeno je 1,5% dotázaných. O nabídce aktivit školní družiny je necelá polovina dotázaných (43%) informována dostatečně, naopak 22% má pocit, že spíše informováni nejsou. K otázce, zda je činnost zajímavá a dostatečně pestrá, se 29% rodičů vyjádřilo, že ano, téměř polovina (44%) volilo variantu spíše ano, a pro necelých 10% je spíše nezajímavá. Vychovatelky nabízejí všestranné a atraktivní

aktivity dle poloviny dotázaných, pro 7% jsou aktivity pouze jednostranné, a více než 40% rodičů buď neví, nebo se nevyjádřili anebo jejich děti žádný program nabízený nemají. Přístup vychovatelek k dětem hodnotí respondenti ve více než polovině odpovědí pozitivně jako osobnost laskavou a trpělivou, více než čtvrtina dotázaných odpovědět nedokáže. Rodiče se ve větší míře domnívají, že školní družina pomáhá rozvíjet znalosti ze školy. Téměř polovina respondentů je dostatečně informována o činnosti a chování jejich dítěte ve školní družině, negativně vyznívá názor 40% rodičů, kteří mají dojem, že informování jsou málo či vůbec. Kontakt vychovatelky s rodiči je převážně osobní při převzetí dítěte, 21% rodičů s ní v kontaktu není. Naprostá většina rodičů vyjádřila spokojenost s materiálním vybavením jejich družiny, 5% dotázaných je víceméně nespokojeno a téměř 20% rodičů nedokáže posoudit nebo se k otázce nevyjádřili. Při celkovém hodnocení školní družiny, kdy měli respondenti udělit družině známku jako ve škole, jich 40% ohodnotilo známkou jedna, dalších 34% zvolilo dvojku, 10% rodičů ji ocenili trojkou a 0,75% ji hodnotí nedostatečně, 15 % dotázaných možnost nevyužilo. Mezi nejčastější připomínky a podněty k činnosti školní družiny patřil požadavek vlastních prostorů pro školní družinu, jiné prostředí, než ve kterém děti tráví dopoledne při vyučování. Někteří respondenti by uvítali pestřejší nabídku aktivit, jiní požadují více informací a zpětnou vazbu, více komunikace. Rodičům též vadí neustálé rozdělování oddělení z důvodu nepřítomnosti vychovatelky. Několik z nich má pocit, že přestože je i školní družina kritériem při výběru školy, tak je její důležitost nedoceněna buď vedením školy, nebo městskou částí, která v jejích prostorách, které by mohla družina využít, zřídila odloučené pracoviště mateřské školy. Objevil se i požadavek, aby děti chodily s družinou více ven a věnovaly se více kolektivním sportům.

8 Výsledky analýzy dat z dotazníků a z rozhovorů s dětmi

Jednotlivá data jsem shrnula do přehledných tabulek a pro znázornění použila grafy.

8.1 Soubor respondentů

V dotazníku jsem se zaměřila na děti z 3. – 5. třídy docházející do školní družiny, pro děti z 1. – 2. tříd jsem volila formu strukturovaných rozhovorů. Šetření se zúčastnilo celkem 37 starších dětí a 30 dětí z nižších ročníků, tj. celkem 40,85% z celkového počtu 164 zapsaných k docházce do školní družiny, poměr pohlaví byl téměř vyrovnan.

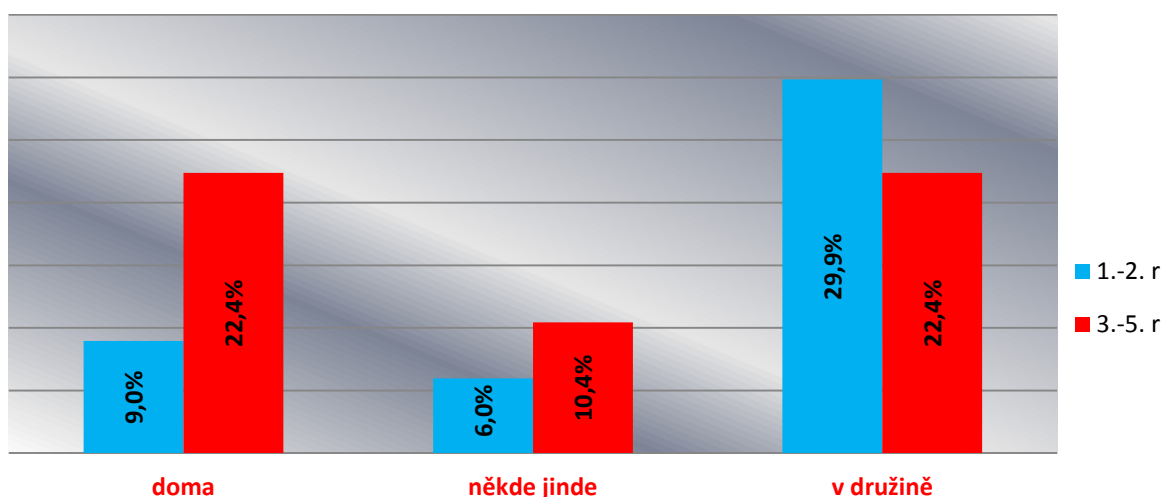
8.1.1 Dotazníkové položky

Položka č. 1

Když ti skončí vyučování a už máš volno, co bys nejraději dělal/a?

Zajímalo mě, co by respondenti nejraději dělali po vyučování, kdyby si mohli sami vybrat.

možnosti	1. - 2. třída		3. - 5. třída		Celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
Byl/a bych doma	6	8,95	15	22,38	21	31,34
Někde jinde	4	5,97	7	10,44	11	16,41
Rád/a ve školní družině	20	29,85	15	22,38	35	52,23

graf 17 Když skončí vyučování a ty máš volno, co bys nejraději dělal/a? (v %)

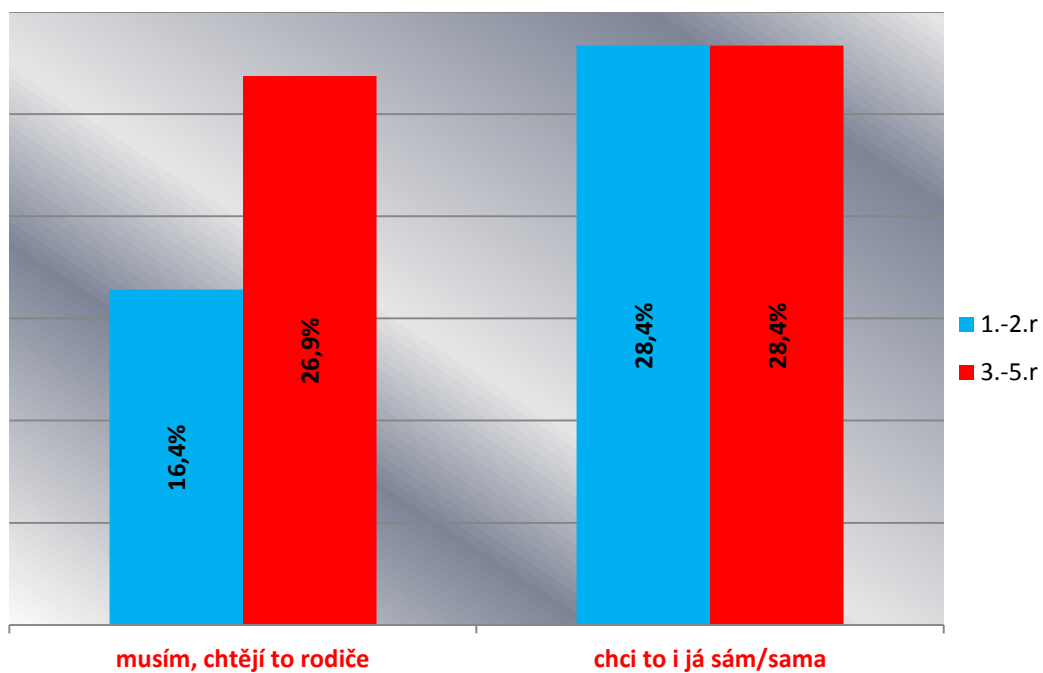
Z grafu je zřejmé, že více než 30% dětí by svém volnu bylo rádo doma, oproti tomu by ale 52% z nich bylo nejraději v družině. Variantu být doma volily spíše děti starší, mladší preferovaly pobyt v družině, některé by šly na chvíli domů a později se vrátily zpět do družiny si hrát.

Položka č 2

Proč chodíš do školní družiny?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, kdo u respondentů rozhoduje o jejich docházce do školní družiny, zda do ní chodí jen proto, že musí, nebo chtějí i sami.

možnosti	1. - 2. třída		3. - 5. třída		celkem	
	počet	%	počet	%		%
Musím, chtějí to rodiče	11	16,41	18	26,86	29	43,3
Chci to i já sám/sama	19	28,35	19	28,35	38	56,7

Graf 18 Proč chodíš do školní družiny? (v %)

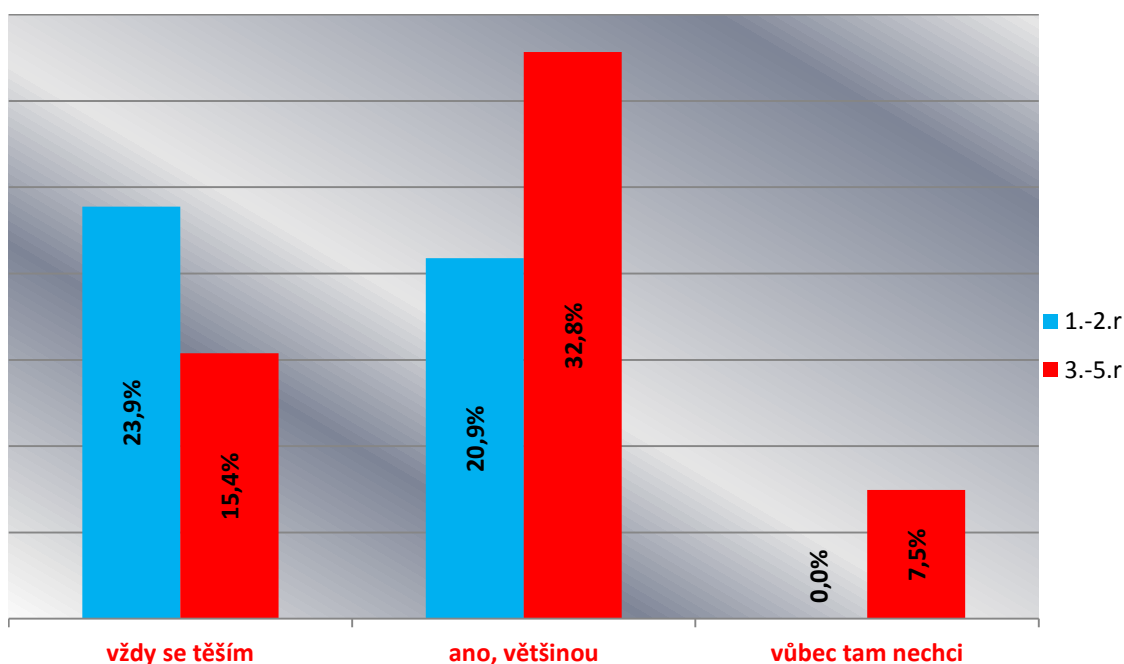
Je zřejmé, že u více než poloviny dotázaných převládá jejich rozhodnutí, že do družiny chtějí chodit oni sami, variantu, že do družiny musí, protože to chtějí rodiče, volily častěji, a to v 27%, starší děti. Navíc poměrně často respondenti dodali, že i když musí, tak chodí rádi.

Položka č. 3

Těšíš se, až ti skončí škola a ty půjdeš do družiny?

Zajímalo mne, zda se děti do družiny těší nebo do ní naopak vůbec nechtějí.

možnosti	1. – 2. třída		3. – 5. třída		celkem	
	počet	%	počet	%		%
Vždy se těším	16	23,88	10	15,38	26	38,80
Ano, většinou	14	20,89	22	32,83	36	53,73
Vůbec tam nechci	0	0	5	7,46	5	7,46

Graf 19 Těšíš se, až ti skončí škola a půjdeš do družiny? (v %)

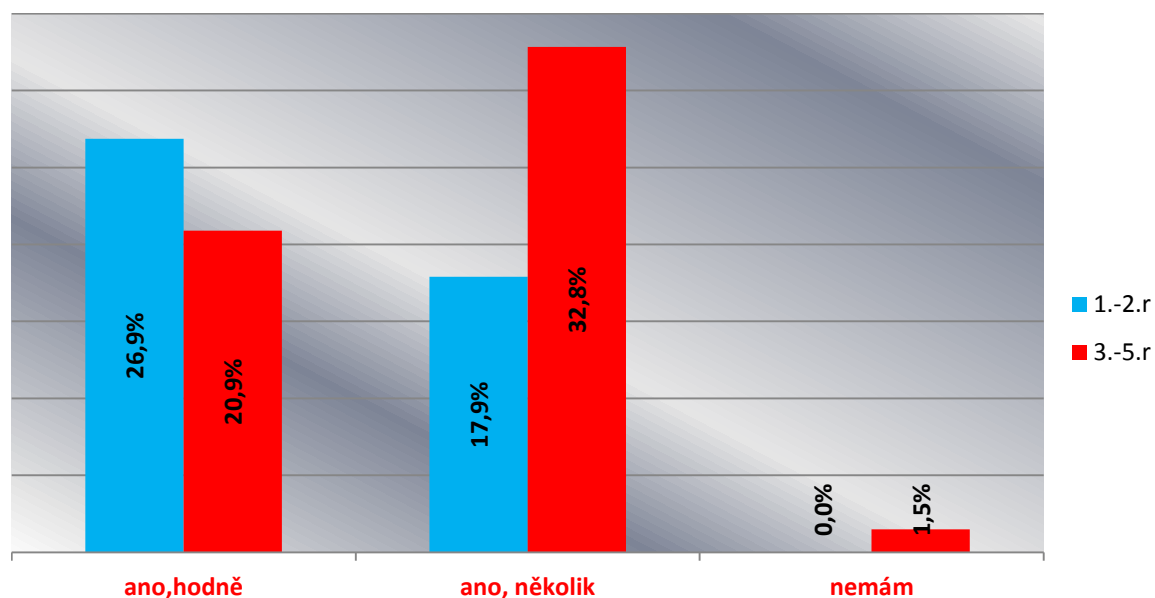
Z grafu lze vyčíst, že do družiny se vždy těší více děti mladší (23,9 %) než starší (15,4 %), většinou se těší více než polovina všech dětí. Vůbec do družiny nechce 7,5% dětí z 3. - 5. tříd, a mladší děti tuto možnost neuvedly. Lze tedy říci, že v naprosté většině se děti většinou těší, až skončí škola a půjdou do družiny.

Položka č. 4

Máš v družině kamarády?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jestli má družina vliv na utváření kamarádských vztahů.

možnosti	1. - 2. třída		3. – 5. třída		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
Ano, hodně	18	26,86	14	20,89	32	47,76
Ano, několik	12	17,91	22	32,83	34	50,75
Ne	0	0	1	1,49	1	1,49

Graf 20 Máš tam kamarády? (v %)

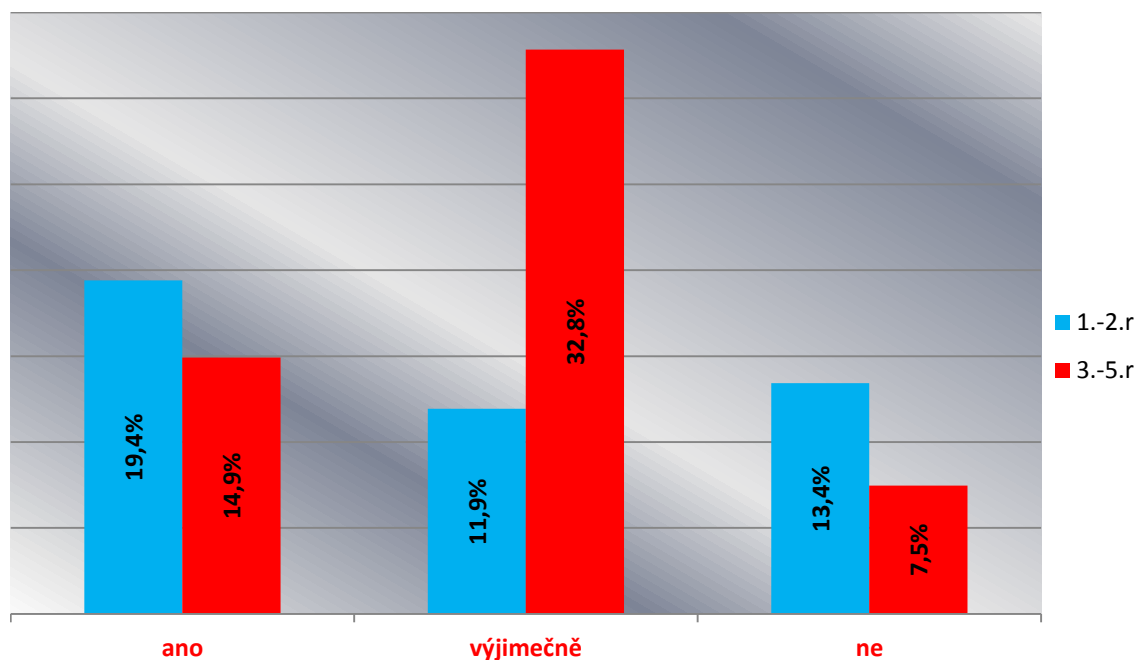
Podle grafu je zřejmé, že téměř 99 % dětí má v družině kamarády, více než polovina jich zde má hodně, starší děti ve více než 32 % uvedly variantu, že zde mají kamarádů několik.

Položka č. 5

Kamarádiš s nimi i mimo školu, setkáváte se třeba na hřišti, doma, někde jinde?

Zajímalo mě, zda respondenti kamarády ze školní družiny vyhledávají i mimo školu, ve svém volném čase. Měli na výběr ze tří možností, a to ano, výjimečně a ne.

možnosti	1. – 2. třída		3. - 5. třída		Celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
Ano	13	19,40	10	14,92	23	34,33
Výjimečně	8	11,94	22	32,83	30	44,78
Ne	9	13,43	5	7,46	14	20,89

Graf 21 Kamarádiš s nimi i mimo školu, setkáváte se na hřišti, doma, někde jinde? (v %)

Z grafu lze vyčíst, že děti se setkávají s kamarády z družiny i ve svém volném čase většinou pouze výjimečně, a to v téměř 45% odpovědí. Možnost častého setkávání si zvolila téměř pětina mladších respondentů a necelých 15% z vyšších ročníků. Vůbec se mimo školní družinu nesetkává 21% dotázaných.

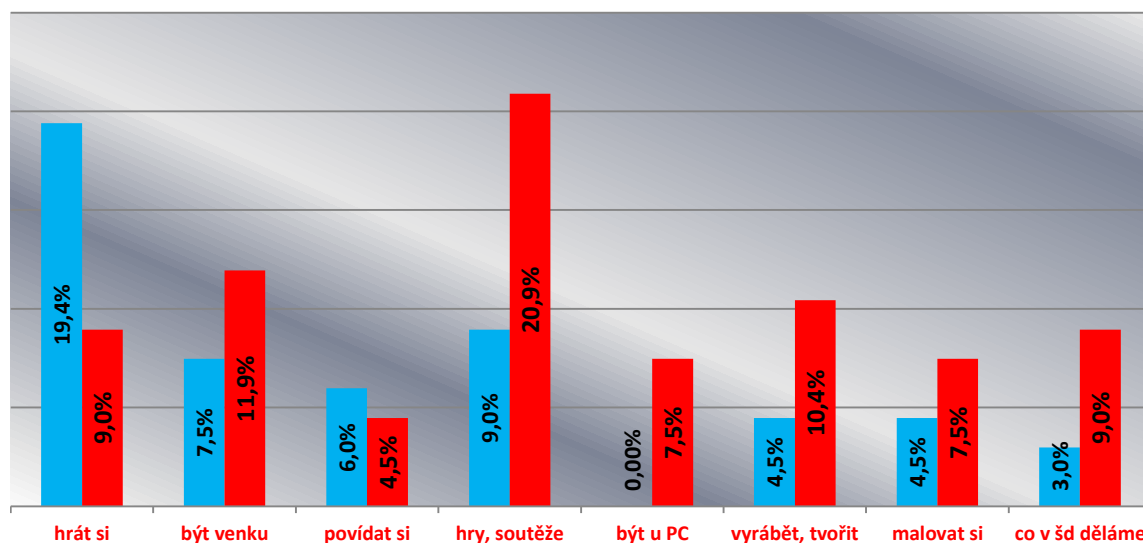

Položka č. 6

Co by se podle tebe mělo v družině dělat?

Touto otázkou jsem respondenty požádala o výčet aktivit, odpovídat mohli volně, jednotlivé odpovědi jsem kategorizovala do následující tabulky.

Aktivity	1. - 2. třída		3. - 5. třída		Celkem	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Hrát si	13	19,40	6	8,95	19	28,36
Být venku	5	7,46	8	11,94	13	19,40
Povídat si	4	5,97	3	4,47	7	10,44
Hry, soutěže	6	8,95	14	20,89	20	29,85
Být u PC	0	0	5	7,46	5	7,46
Vyrábět, tvořit	3	4,47	7	10,44	10	14,92
Malovat si	3	4,47	5	7,46	8	11,94
To, co děláme	2	2,98	6	8,95	8	11,94

Graf 22 Co by se podle tebe mělo v družině dělat? (v %)

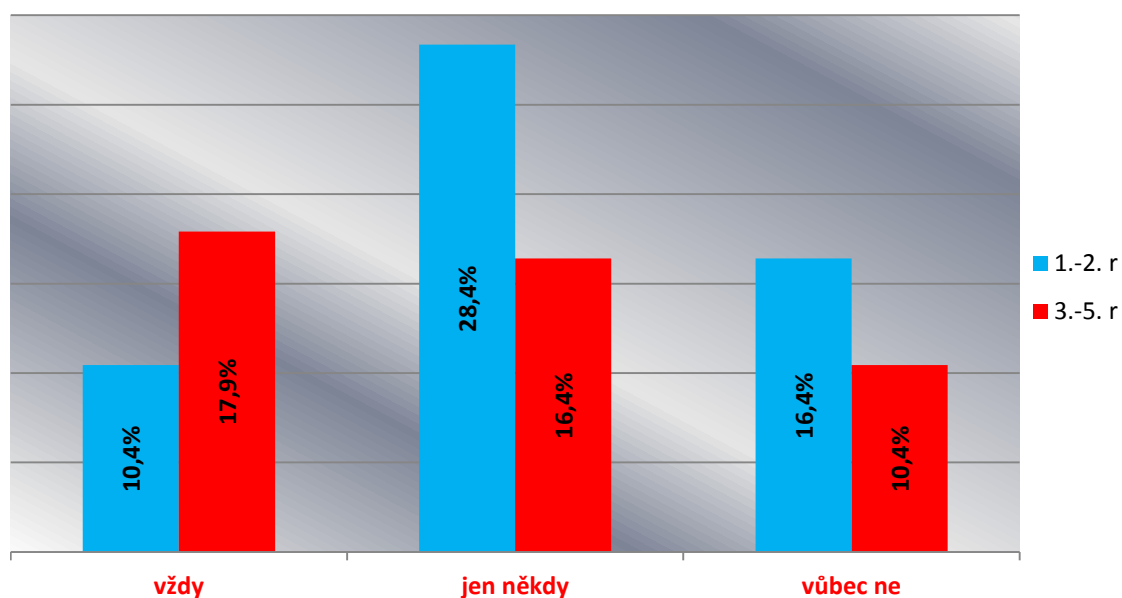
Ve výše uvedeném grafu nalezneme odpověď, jaké aktivity by se dle respondentů měly realizovat ve školní družině. Děti z 1. – 2. tříd volily nejčastěji odpověď, že by si v družině měly hrát s kamarády, děti z 3. - 5. tříd preferují hry a soutěže, a to ve více než 20% odpovědí. Podle dalších téměř 20 % respondentů se má být hodně venku, následují rukodělné činnosti s 15% a malování s 13%, podle 12% dotázaných se ve školní družině mají dělat aktivity, které oni sami právě v družině dělají.

Položka č. 7

Vyprávíš doma, co se odpoledne v družině dělo, co jste dělali?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda respondenti informují rodiče o odpoledním programu ve školní družině.

možnosti	1. - 2. třída		3. - 5. třída		Celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
Vždy	7	10,44	12	17,91	19	28,35
Někdy	19	28,35	11	16,41	30	44,78
Vůbec ne	11	16,41	7	10,44	18	26,87

Graf 23 Vyprávíš doma, co se odpoledne v družině dělo, co jste dělali? (v%)

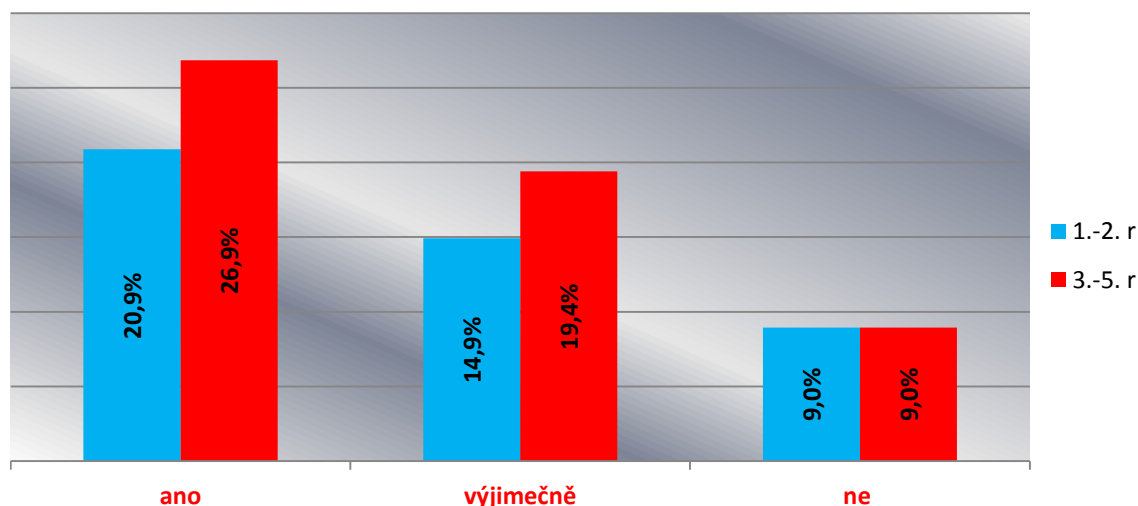
Přibližně čtvrtina dětí doma vždy vypráví o dění v družině, starší děti častěji, mladší v 28,4% jen někdy, a vůbec o družině a jejích činnostech doma neinformuje 26,8 % dotázaných, což je určitě k zamyšlení, zda zde děti nemají žádné zážitky, o které by se rády s rodiči podělily, nebo se rodiče nezajímají a neptají.

Položka č. 8

Hraješ doma nějaké hry, které ses v družině naučil/a?

Touto otázkou jsem zjišťovala, zda respondenti doma, ve svém volném čase, hrají či realizují nějaké hry, které se ve školní družině naučili. Starší děti měly možnost si u varianty *ne* zvolit navíc, zda je nehrají, protože je nebaví, nebo se v družině žádné nenaučily. Do následující tabulky i grafu jsem je zahrnula společně.

Možnosti	1. – 2. třída		3. – 5. třída		Celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
Ano	14	20,89	18	26,86	32	47,76
Výjimečně	10	14,92	13	19,40	23	34,33
Ne	6	8,95	6	8,95	12	17,91

Graf 24 Hraješ doma nějaké hry, které ses v družině naučil/a? (v %)

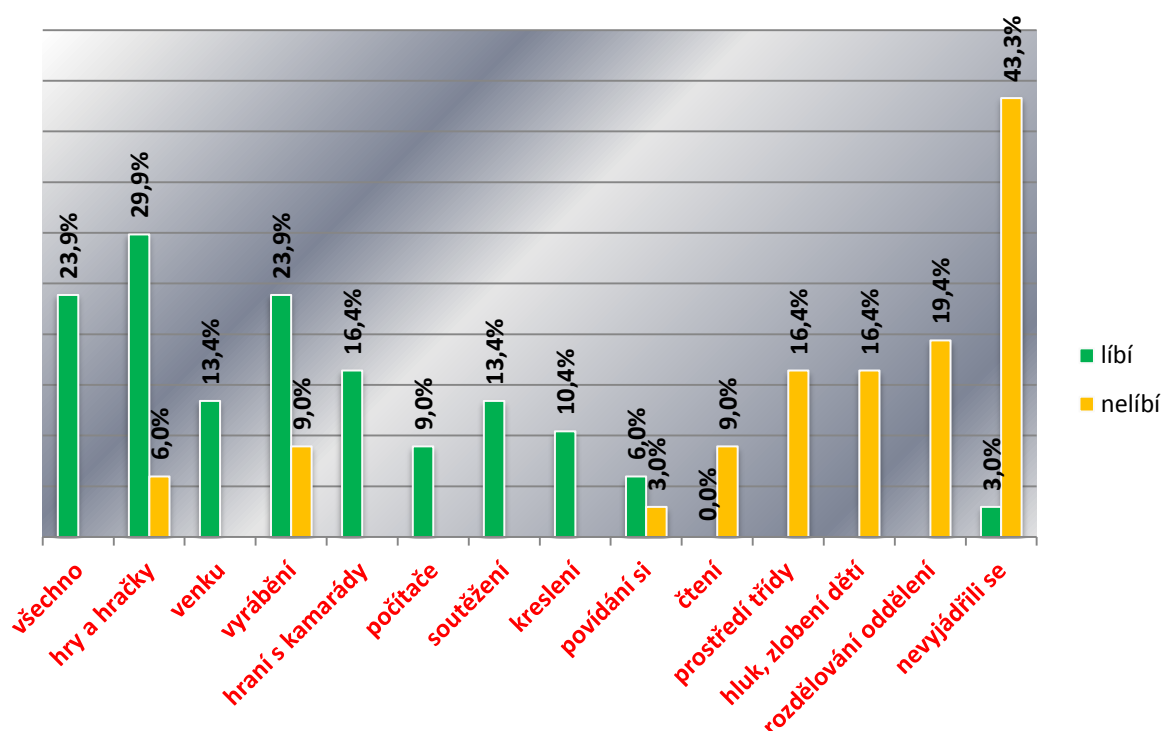
Z grafu je zřejmé, že téměř 50% všech dotázaných si i doma zahraje hry, které se naučili hrát ve školní družině, podle souhrnné tabulky výše lze říct, že 35% všech respondentů je doma hraje výjimečně a shodně po 9% mladší ani starší děti hry ze školní družiny doma nehrají. Starší děti navíc uvedly shodně po třech odpovědích, že je hry nebaví či se v družině žádné nenaučily.

Položka č. 9

Co se ti na školní družině nejvíce líbí a co naopak vůbec nelíbí?

Tuto položku jsem do dotazníku zařadila, abych zjistila postoj respondentů ke školní družině, k její činnosti. Jednotlivé odpovědi jsem kategorizovala do následujících tabulek a souhrnného grafu.

Odpovědi	1. – 2. třída		3. – 5. třída		celkem	
<i>líbí se mi</i>	počet	%	počet	%	počet	%
Všechno	8	11,94	8	11,94	16	23,88
Hry	8	11,94	12	17,91	20	29,85
Venku	4	5,97	5	7,46	9	13,43
Vyrábění	5	7,46	11	16,42	16	23,88
Hraní s kamarády	4	5,97	7	10,44	11	16,41
Počítače	1	1,49	5	7,46	6	8,95
Soutěžení	5	7,46	7	10,44	9	13,43
Kreslení	2	2,98	5	7,46	7	10,44
Povídání si	3	4,47	1	1,49	4	5,97
Nevyjádřili se	0	0,00	2	2,98	2	2,98
<i>nelíbí se mi</i>						
Čtení	0	0,00	6	8,95	6	8,95
Prostředí třídy	2	2,98	9	13,43	11	16,41
Hluk, zlobení dětí	3	4,47	8	11,94	11	16,41
Rozdělování	4	5,97	9	13,43	13	19,40
Vyrábění	1	1,49	5	7,46	6	8,95
Hry a hračky	1	1,49	3	4,47	4	5,97
Povídání si	0	0,00	2	2,98	2	2,98
Nevyjádřili se	19	28,35	10	14,92	29	43,28

Graf 25 Co se ti na školní družině nejvíce líbí a naopak vůbec nelíbí? (v %)

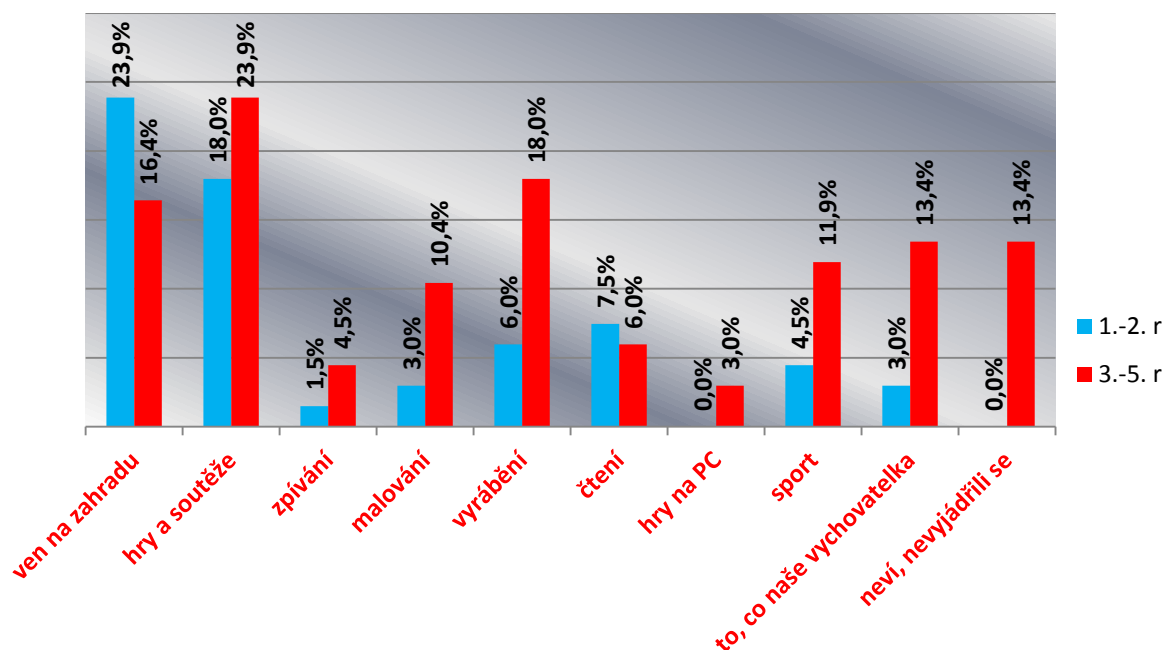
Dětem se na školní družině nejvíce líbí hry, tuto odpověď uvedly v 29,9 %, následuje vyrábění s 23,9 %. Též se jim líbí, že si zde mohou hrát s kamarády a 23,9 % dětí uvedlo, že se jim na školní družině líbí všechno. Nelíbí se jim nejvíce rozdělování oddělení při nepřítomnosti jejich vychovatelky (19,4 %), dále hluk a zlobení ostatních dětí a prostředí třídy shodně po 16,4%. Celkem 43,3 % dětí se k otázce, co se jim na školní družině nelíbí, nevyjádřilo, z čehož lze usuzovat, že nenašly nic, co by se jim na školní družině nelíbilo. Děti z 3. – 5. tříd navíc nemají v oblibě čtení, a to v 9% odpovědí.

Položka č. 10

Představ si, že dnes jsi celé odpoledne vychovatelkou právě ty. Co bys všechno s ostatními dětmi dělal/a?

Tuto otázku jsem zařadila, abych zjistila, jak respondenti vnímají práci vychovatelky. Zajímalo mě, jaké aktivity by nabídli dětem, kdyby se ocitli v pozici vychovatelky školní družiny. Odpovědi byly různorodé, proto jsem je opět kategorizovala do tabulky a pro přehlednost znázornila v grafu.

Odpovědi	1. – 2. třída		3. – 5. třída		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
Ven na zahradu	16	23,88	11	16,41	27	40,30
Hry a soutěže	12	17,97	16	23,88	28	41,79
Zpívání	1	1,49	3	4,47	4	5,97
Malování	2	2,98	7	10,44	9	13,43
Vyrábění	4	5,97	12	17,97	16	23,88
Čtení	5	7,46	4	5,97	9	13,43
Hry na PC	0	0,00	2	2,98	2	2,98
Sport	3	4,47	8	11,94	11	16,41
Neví, nevyjádřili se	0	0,00	3	4,47	3	4,47
To, co naše vychovatelka	2	2,98	9	13,43	11	16,41

Graf 26 Představ si, že jsi celé odpoledne paní vychovatelkou právě ty. Co všechno bys s dětmi dělal/a? (v %)

Je zřejmé, respondenti by s dětmi nejčastěji hráli hry a soutěžili, ti starší z 3., 4. a 5. tříd by v 18 % vyráběli, též vzaly děti ven na zahradu v 16 % odpovědí, sportovali by v 12 % a přes 16% všech dotázaných by dětem nabídlo činnosti, které jim nabízí jejich vychovatelka. Je překvapivé, že poměrně malé procento respondentů by dětem nabídlo hry na počítačích. V dalších nezařazených odpovědích se objevilo po jednom návrhu, že jim nenabídnou nic, nebo na možnost, že jsou vychovatelkou v družině,

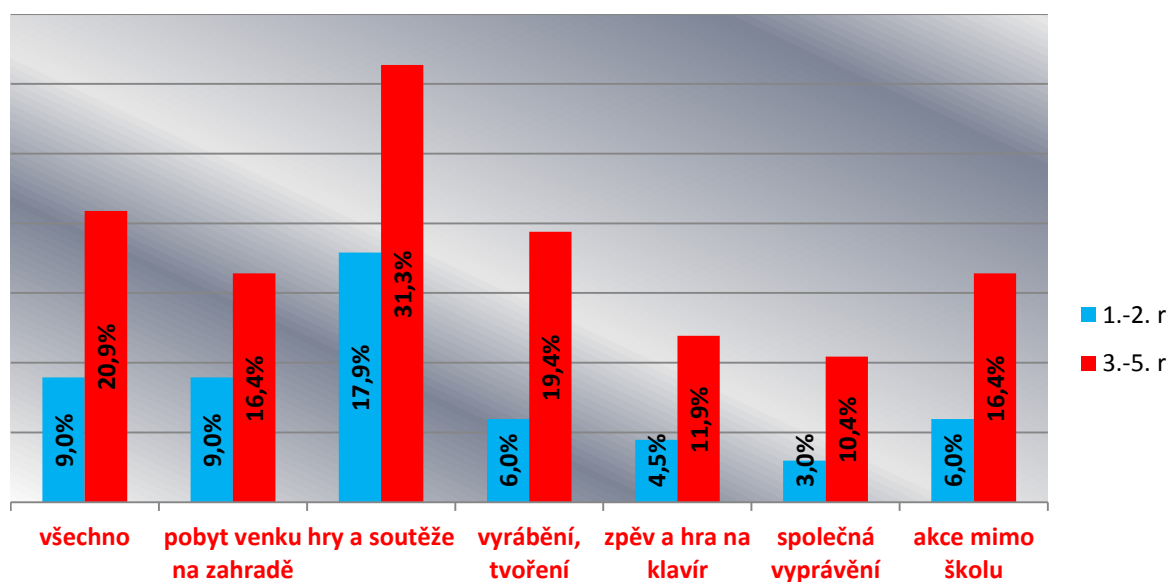
raději nechtějí ani pomyslet. Většina dotázaných by dětem nabídla dvě až tři různé činnosti, pouze jeden návrh se objevil jen dvakrát.

Položka č. 11

Co z toho, co s vámi dělá vaše paní vychovatelka, tě nejvíc baví?

Tato položka měla poukázat na různorodost nabídek činností jednotlivých vychovatelek a oblibu různých činností. Jednotlivé odpovědi jsou kategorizovány v následující tabulce a opět znázorněny graficky.

Odpovědi	1. – 2. třída		3. – 5. třída		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
Všechno	6	8,95	14	20,89	20	29,85
Pobyt venku na zahradě	6	8,95	11	16,41	17	25,37
Hry a soutěže	12	17,91	21	31,34	33	49,25
Vyrábění a tvoření	4	5,97	13	19,40	17	25,37
Zpěv a hra na klavír	3	4,47	8	11,94	11	16,41
Společná vyprávění	2	2,98	7	10,44	9	13,43
Akce mimo školu	4	5,97	11	16,41	15	22,38

Graf 27 Co z toho, co s vámi dělá vaše paní vychovatelka, tě nejvíc baví?

Mezi nejoblíbenější činnosti nabízené vychovatelkami řadí respondenti společné hry a soutěže (49%), 29% všech dětí baví vše, co s nimi jejich vychovatelka dělá. Starší děti poměrně často volily odpověď, že se jim líbí být venku na zahradě a na hřišti a 16% se líbí akce mimo školu, zahrnující návštěvy divadel a různých volnočasových aktivit. U více než čtvrtiny dotázaných je navíc oblíbené různé tvoření a vyrábění, následuje zpěv u klavíru a společná vyprávění a povídání si. I v této položce děti často uváděly dvě či více oblíbených činností s jejich paní vychovatelkou, pouze jednu činnost uvedly častěji děti z 1. a 2. tříd.

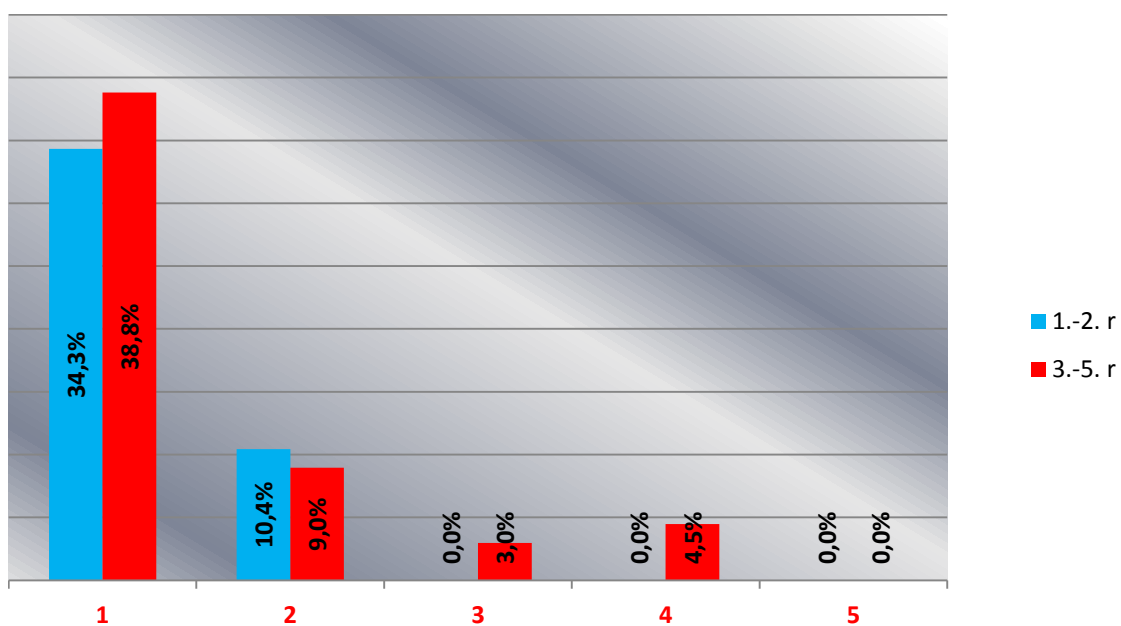
Položka č. 12

Právě teď máš možnost dát své paní vychovatelce velkou známku na vysvědčení. Jaká to bude?

Po zhodnocení činností nabízených vychovatelkami mě zajímalo, jak by respondenti jejich paní vychovatelku ohodnotili známkou jako ve vyučování. Výsledky hodnocení jsou v následující tabulce a znázorněny grafem.

Možnosti	1. – 2. třída		3. – 5. třída		Celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
1 - výborně	23	34,32	26	38,80	49	73,13
2 - chvalitebně	7	10,44	6	8,95	13	19,40
3 - dobře	0	0,00	2	2,98	2	2,98
4 - dostatečně	0	0,00	3	4,47	3	4,47
5 - nedostatečně	0	0,00	0	0,00	0	0,00

Graf 28 Právě teď máš možnost dát své paní vychovatelce známku na vysvědčení. Jaká to bude?

Dle grafu je zřejmé, že naprostá mladších i starších dětí hodnotí svou vychovatelku číslem jedna jako výbornou, u mnoha odpovědí se objevily i hvězdičky. Chvalitebně, tudíž známkou dvě, ji hodnotí necelých 20 % dotázaných, trojku uvedla 3% starších dětí a dostatečnou vychovatelce udělilo 4,5% opět starších respondentů. Možnost pětky, tedy nedostatečné, nevyužil nikdo z dotázaných. Na základě uvedeného hodnocení se domnívám, že děti mají ke svým vychovatelkám většinou pozitivní vztah.

8.2 Shrnutí výsledků analýzy dat z dotazníků a z rozhovorů s dětmi

Analýzou dat, získaných z šetření mezi dětmi 1. -5. třídy docházejících pravidelně do školní družiny, jsem hledala odpovědi na otázky vycházející z dílčích cílů této práce.

Od respondentů, resp. dětí, jsem zjišťovala, co by nejraději dělali po vyučování, zda by byli raději doma, venku, nebo by rádi zůstali ve školní družině. Dále mě zajímalo, kdo rozhoduje o jejich docházce do školní družiny, zda tam chodí pouze z rozhodnutí rodičů, nebo by nemuseli, ale sami chtějí, jestli se do družiny těší a zda je něco, co se jim na ní vůbec nelíbí. Mapovala jsem, jaké jsou jejich nejoblíbenější činnosti, jak vnímají práci vychovatelek, co by oni sami nabízeli za program v jejich pozici a jak je hodnotí. Též mně zajímalo, zda respondenti informují rodiče o jejich odpoledním programu ve školní družině a jestli má tato instituce vliv na utváření kamarádských vztahů.

Zjistila jsem, že do družiny chodí raději děti z 1. a 2. tříd, a to v 30% oproti 22 % dětí z vyšších ročníků. Doma či někde jinde by po vyučování byly raději starší respondenti (přes 30%), mladší tuto možnost uvedly pouze ve 13 % odpovědí. Celkově by nepatrně větší polovina všech dotázaných zůstala po skončení vyučování ráda ve školní družině. Téměř 57% dětí uvedlo, že do družiny chodí proto, že samy chtějí, zbývajících 43% dochází z rozhodnutí rodičů. Zde občas děti dodaly, že sice musí, ale chodí rády. Do družiny se vždy těší také více děti z 1. a 2. tříd, většinou se těší téměř 54% dotázaných, a vůbec do ní nechtějí chodit některé děti z 3. - 5. tříd, a to v 7,5% odpovědí. Téměř všechny děti mají ve školní družině kamarády, což znamená, že vliv na utváření kamarádských vztahů družina jistě má, setkávají se navzájem i ve svém volnu mimo školu, i když většinou pouze výjimečně. Ve výčtu aktivit, které by se podle dětí měly ve školní družině realizovat, převládá názor, že především hrát hry a soutěžit (29,9%), být hodně venku, vyrábět a tvořit. Mladší respondenti navíc v téměř 20% odpověděli, že v družině si mají hlavně hrát s kamarády. Poměrně malé procento dotázaných odpovědělo, že v družině se má též hrát na PC, a to pouze 7,5 % starších dětí. To mě mile překvapilo, neboť tuto odpověď jsem předpokládala častěji. Přibližně čtvrtina dětí doma vždy vypráví o dění v družině, starší děti častěji, mladší v 28,4% jen někdy, a vůbec o družině a jejích činnostech doma neinformuje 26,8 % všech

dotázaných. Je k uvážení, zda jen proto, že ani rodiče se jich neptají, nebo děti nemají žádné silnější zážitky, o které by se s nimi rády podělily. Téměř 50% všech dotázaných si i doma zahraje hry, které se naučili hrát ve školní družině, 35% všech respondentů je doma hraje výjimečně a shodně po 9% mladší ani starší děti hry ze školní družiny doma nehrají. Starší děti navíc uvedly shodně po třech odpovědích, že je hry nebaví či se v družině žádné nenaučily. Přitom hry jsou nejoblíbenější činností, tuto odpověď uvedly v 29,9 %, následuje vyrábění s 23,9 %. Též se jim líbí, že si zde mohou hrát s kamarády a 23,9 % dětí uvedlo, že se jim na školní družině líbí všechno. Nemají rády rozdělování či spojování oddělení v obě nepřítomnosti některé z vychovatelek (19,4 %), dále hluk a zlobení ostatních dětí a prostředí třídy shodně po 16,4%. Celkem 43,3 % dětí se k otázce, co se jim na školní družině nelíbí, nevyjádřilo, z čehož lze usuzovat, že není nic, co by jim na školní družině vadilo. Děti z 3. – 5. tříd navíc nemají v oblibě čtení, a to v 9% odpovědí. Kdyby měly na jedno celé odpoledne zastoupit svou vychovatelku, nabídly by ostatním dětem dvě či více různorodých činností, nejčastěji jimi oblíbené hry a soutěže, ti starší z 3., 4. a 5. tříd by v 18 % vyráběly, též vzaly děti ven na zahradu v 16 % odpovědí, sportovali by v 12 % a přes 16% všech dotázaných by dětem nabídlo činnosti, které jim nabízí jejich vychovatelka. Je překvapivé, že poměrně malé procento respondentů by dětem nabídlo hry na počítačích. V dalších nezařazených odpovědích se objevilo po jednom návrhu, že jim nenabídnou nic, nebo na možnost, že jsou vychovatelkou v družině, raději nechtějí ani pomyslet. I z činností, které nabízejí jednotlivé vychovatelky ve svých odděleních, patří k nejoblíbenějším již výše zmiňované hry a soutěžení, skoro 30% dětí baví vše, co jim jejich vychovatelka nabízí a realizuje s nimi. Starší děti poměrně často odpovídaly, že se jim líbí činnosti venku na zahradě a hřišti, mají rády akce mimo školu (návštěvy divadel a využití různých volnočasových aktivit). Činnosti, které jsem zahrnula do kategorie vyrábění a tvoření, též uváděli častěji dotazovaní z 3., 4. a 5. tříd, a to v 20% odpovědí oproti 6 % dětí z 1. a 2. tříd. I v této položce děti uvedly více oblíbených činností, rády zpívají, mají rády společná vyprávění. Při hodnocení vychovatelek známkou je zřejmé, že děti mají se svými vychovatelkami vesměs pozitivní vztah, neboť 34% mladších a 39% starších dětí ji hodnotí jako výbornou známkou jedna, 19% se rozhodlo pro chvalitebnou, starší děti využily i možnosti dalších známek, 3% ji hodnotí trojkou a nezanedbatelné procento, celkem 4,5%, ji ohodnotilo pouze známkou dostatečnou.

9 Celkové shrnutí výzkumného šetření

Na základě shrnutí výsledků analýzy z dotazníků pro rodiče a děti a z rozhovorů s dětmi jsem zjistila, že postoj ve vnímání školní družiny rodiči a dětmi se příliš neliší. Respondenti hodnotí činnost školní družiny vcelku pozitivně, děti do ní chodí většinou rády, stejně jako v minulosti jejich rodiče. Pro 89% rodičů je družina nepostradatelná z hlediska zajištění bezpečí, péče a dohledu v době jejich zaměstnání, význam má jistě i v navazování přátelských vztahů, což potvrdily i děti, téměř všechny tu mají kamarády. Čtvrtina rodičů spatřuje její význam i v organizovaném a smysluplně stráveném volném čase jejich dětí. Děti si myslí, že si ve školní družině mají hlavně hrát s kamarády, hrát různé hry a soutěžit, což potvrdily i v položce zaměřené na možnost, že by vychovatelkou byly jedno odpoledne ony samy, i na vrcholku pomyslného žebříčku nejoblíbenějších činností, které s nimi realizuje jejich vychovatelka, umístily výše zmiňované hry a soutěže.

Téměř polovina rodičů je nedostatečně informována o činnostech ŠD a chování jejich dětí ve školní družině, stejně tak děti doma o dění a svých aktivitách v rámci ŠD často nevyprávějí a rodiče neinformují.

Působení vychovatelek je dle respondentů vyhovující, jimi nabízené aktivity jsou většinou vnímány jako všestranné a atraktivní, vztahy mezi dětmi a vychovatelkami jsou vesměs pozitivní.

ZÁVĚR

Bakalářskou práci tvoří dvě části, a to teoretická a praktická. V teoretické části jsem si stanovila za cíl popsat a utřídit informace vycházející z tématu práce. Tohoto cíle jsem dosáhla, protože jsem v jednotlivých kapitolách blíže popsala volný čas, pedagogiku volného času, požadavky na realizaci výchovy ve volném čase, předložila jsem přehled subjektů pracujících s dětmi a mládeží. Samostatná kapitola byla věnována přímo školní družině, její funkci, cílům i poslání, legislativě a povinné dokumentaci. Další kapitoly teoretické části se zabývaly stručnou charakteristikou dítěte mladšího školního věku a osobností vychovatele ve školní družině.

Praktická část byla věnována výzkumnému šetření. Hlavním cílem této části práce bylo zjistit pohled rodičů a dětí na instituci školní družiny, a potvrdit či vyvrátit mé vlastní hypotézy. Tohoto cíle jsem dosáhla, výzkumným šetřením mezi rodiči a dětmi se podařilo proces vnímání a pohledu na vybranou školní družinu zachytit.

Hypotéza, že pro rodiče plní školní družina jen funkci sociální, se **nepotvrdila**. Zajišťuje jim nejen bezpečí a dohled v době jejich zaměstnání, ale její význam spatřují i v organizovaném a smysluplně využitém volném čase, je zdrojem zájmových aktivit, význam má jistě i v navazování přátelských vztahů, což potvrdily i děti, které tu téměř všechny mají kamarády.

Jako podstatný problém vycházející z výsledků šetření spatřuji komunikaci mezi rodiči a vychovatelkami a informovanost rodičů o nabídce programu a činností školní družiny, čímž se **potvrdila** má druhá hypotéza. Rodiče jsou nedostatečně informováni nejen o nabídce aktivit, ale i o chování a činnostech jejich dětí ve školní družině, někteří rodiče nejsou vůbec v kontaktu s jejich vychovatelkou.

Třetí hypotéza, kdy jsem předpokládala spíše negativní pohled na školní družinu, se **nepotvrdila**. Rodiče i děti ji celkově hodnotí kladně, děti do ní chodí rády, stejně jako v minulosti jejich rodiče. I hodnocení vychovatelek a jimi nabízených aktivit je dětmi i rodiči většinou pozitivní.

S výsledky šetření jsem seznámila nejen vychovatelky dané ŠD, ale i vedení školy. Byly projednány na pedagogické poradě, kde se ředitelka školy spolu s vychovatelkami dohodla na dalším postupu k zlepšení image ŠD. Domluvily se nejen

na zkvalitnění spolupráce vychovatelek školní družiny s rodiči, ale i zajištění dobré vzájemné informovanosti, komunikace, respektování i důvěry. Vychovatelky by měly rodiče více informovat o svých záměrech, dát rodičům výstižnou, srozumitelnou a odborně podloženou informaci o výchovné funkci školní družiny. Též je žádoucí navázat s rodiči i neformální, přátelské vztahy, více se navzájem poznat při společných činnostech a rozšířit možnost spolupráce, tj. například uspořádat akce, na kterých by se rodiče aktivně podíleli a pronikli tak více do života školní družiny. Zároveň by se školní družina měla zaměřit na kvalitní prezentaci své činnosti.

Dále se dohodly na promyslení dalšího postupu, jak dětem pobyt ve školní družině více zpříjemnit, a to nejen co se týče vybavení a prostředí, ale i vytvořením pestřejší nabídky aktivit, ze kterých by si děti odnášely dojmy a zážitky, se kterými by se doma rády rodičům svěřovaly.

Výsledky z výzkumného šetření byly ředitelkou školy zveřejněny ve výroční zprávě školy, v následujícím školním roce se dohodla s vychovatelkami na opětovném šetření mezi rodiči, zaměřeném na otázky týkající se komunikace, vzájemné spolupráce a spokojenosti s nabídkou aktivit ŠD.

Přestože vzhledem k nízkému počtu respondentů nelze z této práce vyvodit obecné závěry, věřím, že zjištěné údaje poslouží vybrané školní družině při Základní škole Jakutská v Praze 10, jejím vychovatelkám, vedení školy i rodičům a dětem.

SEZNAM ODBORNÉ A POUŽITÉ LITERATURY

Hadj-Mousoová, Z. *Pedagogická psychologie pro vychovatele.* Vyd. 1. Praha : Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2006. str. 77. ISBN 80-7290-243-1.

Hájek, B., Hofbauer, B. a Pávková, J. *Pedagogické ovlivňování volného času.* Vyd. 2., aktualizované. Praha : Portál s.r.o, 2011. str. 240. ISBN 978-80-262-0030-7.

Hájek, B., Hofbauer, B., Pávková, J. *Pedagogika volného času.* Vyd. 1. Praha : Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2003. str. 105. ISBN 80-7290-128-1.

Hájek, B., Pávková, J., a kol. 2011. *Školní družina.* Vyd. 3., aktualizované. Praha : Portál, s.r.o, 2011. str. 152. ISBN 978-80-7367-900-2.

Hendl, J. 2012. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace.* Vyd. 3. Praha : Portál, 2012, str. 173. ISBN 978-80-262-0219-6

Heřmanová, J., Macek, M. a aj. 2009. *Metodika pro podporu tvorby vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání.* Vyd. 2., aktualizované a rozšířené. Praha : Národní institut dětí a mládeže, 2009. str. 110. ISBN 978-80-86784-77-9.

Hofbauer, B. 2004. *Děti, mládež a volný čas.* Vyd. 1. Praha : Portál , 2004. str. 176. ISBN 80-7178-927-5.

Holeyšovská, A. 2009. *Zájmová činnost ve školní družině.* Vyd. 1. Praha : Portál, 2009. str. 232. ISBN 978-80-7367-586-8.

Říčan, P. 2004. *Cesta životem.* 2.vydání. Praha : Portál, 2004. str. 390. ISBN 80-7367-124-7.

Vágnerová, M. 2008. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání.* 1. vydání - dotisk. Praha : Karolinum, 2008. str. 467. ISBN 978-80-246-0956-0.

další použité zdroje:

<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-74-2005-sb>. www.msmt.cz. [Online]
[Citace: 17. září 2013.]

<http://www.msmt.cz/mladez/metodicky-pokyn-k-postaveni-organizaci-a-cinnostim-skolnich-druzin>. <http://www.msmt.cz>. [Online] [Citace: 15. srpen 2013.]

<http://www.msmt.cz/mladez/skolni-druziny>. <http://www.msmt.cz>. [Online]
[Citace: 9. srpen 2013.]

<http://www.msmt.cz/mladez/skolni-kluby>. <http://www.msmt.cz>. [Online]
[Citace: 10. srpen 2013.]

<http://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu>. www.msmt.cz. [Online]
[Citace: 29. červenec 2013.]

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 : Dotazník pro rodiče (str. 29)

Příloha č. 2 : Dotazník pro děti (str. 29)

Příloha č. 3 : Otázky k rozhovorům s dětmi (str. 30)

Příloha č. 4 : Žádost o souhlas s vyplněním dotazníku (str. 30)

Příloha č. 1 - Dotazník pro rodiče

Vážení rodiče,

do naší školní družiny chodí vaše dítě, při posuzování její činnosti bych ráda znala i vaše názory. Prosím vás proto o vyplnění následujícího dotazníku.

Vyplněný dotazník je anonymní a je určen nejen pro vnitřní potřebu školy, ale i jako podklad do mé bakalářské práce.

U jednotlivých otázek vyznačte váš souhlas či nesouhlas nebo možnosti odpovídající skutečnosti. V závěru máte prostor pro vaše podněty a připomínky či podrobnější sdělení o slabých či silných stránkách družiny.

Děkuji za váš čas a vstřícnost

Andrea Stejskalová, vychovatelka ŠD

1. Navštěvoval (a) jste Vy sám (sama) někdy ŠD?

- a. Ano, rád (a)
- b. Ano, ale nerad (a)
- c. ne

2. Jaký význam má ŠD pro Vás jako pro rodiče?

- a. Bezpečí, péče a dohled v době zaměstnání
  - b. Zastoupení rodiny ve výchově a vzdělávání
  - c. Kontakt s ostatními dětmi, vrstevníky
  - d. Zdroj zájmových aktivit
  - e. Jiný
- .....

3. Jaký si myslíte, že má význam pro Vaše dítě?

- a. Je mezi dětmi, s kamarády
  - b. Je zdrojem zábavy, her, zájmových činností
  - c. Pod dohledem organizovaný a smysluplně využitý volný čas
  - d. Jiný
- .....

4. Jste celkově spokojeni s naší školní družinou?

- a. ano
- b. spíše ano
- c. spíše ne
- d. ne

5. Chodí vaše dítě do družiny rádo?

- a. ano
- b. spíše ano

- c. spíše ne
- d. ne

6. Vyhovuje vám stanovená doba provozu družiny?

- a. ano
- b. spíše ano
- c. spíše ne
- d. ne

7. Jste spokojeni s působením vychovatelek?

- a. ano
- b. spíše ano
- c. spíše ne
- d. ne

8. Jste dostatečně informováni o nabídce aktivit školní družiny?

- a. ano
- b. spíše ano
- c. spíše ne
- d. ne

9. Je nabídka činností zajímavá a dostatečně pestrá?

- a. ano
- b. spíše ano
- c. spíše ne
- d. ne

10. Jakou náplň mají aktivity nabízené vaší vychovatelkou?

- a. všestranné, atraktivní
- b. jednostranné
- c. děti nemají žádný nabízený a připravený program
- d. nevím

11. Jaký přístup má vychovatelka k dětem?

- a. laskavá, trpělivá
- b. často zvyšuje hlas, trestá
- c. nevím
- d. jiný _____

12. Domníváte se, že činnost družiny rozvíjí znalosti ze školy?

- a. ano
- b. spíše ano
- c. spíše ne
- d. ne

13. Informuje vás dostatečně vychovatelka o činnosti a chování vašeho dítěte v družině?

- a. ano

- b. spíše ano
- c. spíše ne
- d. ne

14. Jaký je převažující způsob kontaktu vychovatelky s rodiči?

- a. písemný
- b. ústní při třídních schůzkách
- c. osobní při převzetí dítěte
- d. žádný

15. Jste spokojeni s materiálním vybavením vaší družiny? (hračky, sportovní náčiní, výtvarný materiál, knihy, technika)

- a. ano
  - b. spíše ano
  - c. spíše ne
  - d. ne
  - e. doplňte, zda ve vybavení něco zcela postrádáte
-

16. Pokud byste měli možnost družinu oznamkovat, co byste jí udělili? _____

Podněty, názory, připomínky k činnosti školní družiny:

Příloha č. 2 - Dotazník pro děti

Milí žáci,

prosím vás o pravdivé a pečlivé vyplnění tohoto dotazníku. Zakroužkujte vybranou odpověď, popřípadě odpověď doplňte.

DÍVKY

CHLAPECI (zakroužkuj)

1. Když ti skončí vyučování a už máš volno, co bys nejraději dělal/a?

- a. Byl/a bych doma
- b. Někde jinde _____
- c. Byla/a bych rád/a ve školní družině

2. Proč chodíš do školní družiny?

- a. Chtějí to rodiče, takže musím
- b. Chci to i já sám/sama

3. Těšíš se, až skončí škola a ty půjdeš do družiny?

- a. Ano, vždy se těším
- b. Ano, většinou
- c. Vůbec tam nechci

4. Máš v družině kamarády?

- a. Ano, hodně
- b. Ano, několik
- c. Ne

5. Kamarádíš s nimi i mimo školu, setkáváte se třeba na hřišti, doma, někde jinde?

- a. Ano
- b. Výjimečně
- c. Ne

6. Co by se podle tebe mělo v družině dělat? Napiš

---

7. Vyprávíš doma, co se odpoledne v družině dělo, co jste dělali?

- a. Vždycky
- b. Jen někdy
- c. Vůbec ne

8. Hraješ doma nějaké hry, které ses v družině naučil/a?

- a. Ano
- b. Výjimečně
- c. Ne, hry mě nebaví
- d. Ne, žádné jsem se tam nenaučil/a

9. Co se ti na školní družině nejvíc líbí a co naopak vůbec nelíbí? Napiš
líbí: _____

---

nelíbí: _____

---

10. Představ si, že dnes jsi celé odpoledne paní vychovatelkou právě ty. Co bys všechno s dětmi dělal/a?

---

11. Co z toho, co s vámi dělá vaše paní vychovatelka, tě nejvíc baví?

---

12. Právě teď máš možnost dát své paní vychovatelce velkou známku na vysvědčení. Jaká to bude?

Příloha č. 3 - Otázky k rozhovoru s dětmi

1. Když ti skončí vyučování a už máš volno, co bys nejraději dělal/a?
2. Proč chodíš do školní družiny? Chtějí to rodiče, nebo to chceš i ty?
3. Těšíš se, až skončí škola a ty půjdeš do družiny?
4. Máš tam kamarády?
5. Kamarádíš s nimi i mimo školu, setkáváte se třeba na hřišti, dom
6. Co by se podle tebe mělo v družině dělat?
7. Vyprávíš doma, co se odpoledne v družině dělo, co jste dělali?
8. Hraješ doma nějaké hry, které ses v družině naučil/
9. Co se ti na školní družině nejvíc líbí a co naopak vůbec nelíbí?
10. Představ si, že dnes jsi celé odpoledne paní vychovatelkou právě ty. Co bys všechno s dětmi dělal/a?
11. Co s vámi nejvíc vaše paní vychovatelka dělá, a co tě nejvíc baví?
12. Právě teď máš možnost dát jí velkou známku na vysvědčení. Jaká to bude?

Příloha č. 4 – Žádost o souhlas

Vážení rodiče,

obracím se na Vás s žádostí o souhlas s vyplněním dotazníku Vaším dítětem, které chodí do naší školní družiny. Při posuzování činnosti družiny bude přínosem i jejich názor a hodnocení. Vyplněný dotazník je anonymní a je určen nejen pro vnitřní potřebu školy, ale použiji ho i jako podklad do mé bakalářské práce. Dotazník příkládám k nahlédnutí, děti ho po vyplnění budou dávat do určené nádoby, abych jeho anonymitu zachovala.

Děkuji za Vaši vstřícnost

Andrea Stejskalová, vychovatelka školní družiny

Souhlasím, aby mé dítě _____ vyplnilo	
dotazník určený k posouzení činnosti školní družiny.	ANO NE
(zakroužkujte)	

Podpis zákonného zástupce:
